

בעזרת השם יתברך

פרק נ"ד

• וזאת הברכה •

בפרק הזה יבואר בעזהשי"ת:

מדת הצדיקים להוכיח את הרשעים - החיוב לעבדי ה' הנאמנים להוכיח את הרשעים - משפט הרשעים בעולם הבא - התורה שהינוקא אמר: "מי שרואה מעשה הרשעים ואינו מוכיחם, עובר על שלשה לאוין", ונענש - סיפור הרמב"ן ז"ל עם תלמידו אבנר - סיפור מרבי אברהם תלמידו של האר"י הק' איך שהחזיר המונים בתשובה - אם מצליח להסיר החטא ממי שנשתרש בו הוא בכלל מזכה הרבים ושכרו כפול ומכופל - צדיק גמור שנמצא בין רשעים ואינו מוכיחם נענש על ידם - התועלת שבתוכחה וגודל שכר של המחזירים בתשובה על ידי התוכחה - לאחר מותו מוליקין נשמתו למקומות ששום אדם אחר אינו זוכה - על ידי כתיבת התוכחה בספר אין לחוש לביוש הרבים.

תוכן הענינים

של פרק נ"ד

- א. מדת הצדיקים להוכיח את הרשעים - החיוב לעברי ה' הנאמנים להוכיח את הרשעים..... שעג
- ב. משפט הרשעים בעולם הבא..... שעג
- ג. תיפח רוחו של מי שמנוער וריק מתורה..... שעד
- ד. רבי יהודא ורבי יצחק בקשו לשמוע דברי תורה מהינוקא..... שעה
- ה. הווהר מתורגם ללשון הקודש..... שעה
- ו. התורה שהינוקא אמר: "מי שרואה מעשה הרשעים ואינו מוכיחם, עובר על שלשה לאוין", ונענש..... שעה
- ז. הקב"ה מזכה למי שמתפלל, "שיתמו חטאים ויחזרו בתשובה", אם ח"ו תפילתו אינה מתקבלת יראה להוכיחם..... שעז
- ח. סיפור הרמב"ן ז"ל עם תלמידו אבנר..... שעז
- ט. לעורר לב חבירו לעשות תשובה - כשרואה דבר מגונה אצל חבירו יוכיחו בנחת..... שעח
- י. סיפור מרבי אברהם תלמידו של האר"י הק' איך שהחזיר המונים בתשובה..... שעט
- יא. החיוב להוכיח - הדרך איך להוכיח - מתי יוכיח..... שעט
- יב. בתחילה להוכיח בלשון נסתר ובסתר..... שפ
- יג. אם זה לא מועיל יוכיחו בשלום נוכח - אם אינו מועיל יוכיחו בפרהסיא..... שפ
- יד. החכם יכלכל דבריו שלא יצא שכרו בהפסדו..... שפ

- טו.** אם מצליח להסיר החטא ממי שנשתרש בו הוא בכלל מזכה הרבים ושכרו כפול ומכופל..... שפא
- טז.** צדיק גמור שנמצא בין רשעים ואינו מוכיחם נענש על ידם..... שפג
- יז.** מי שמפחד מהרשעים להוכיחם הגם שהוא צדיק יהיה בבזיון לפני הקב"ה - נענש על ידם ויסורים יבואו עליו רח"ל..... שפה
- יח.** גם אם יראה רשע שעל ידו יוכל לבוא לידי הזק ממזון אל ימנע עצמו..... שפד
- יט.** מצות הוכח תוכיח מוטלת בעיקר על הרבנים ודייני עיר ועיר - כשאין מורי צדק ודיינים מוטלת המצוה על כל ישראל..... שפה
- כ.** התועלת שבתוכחה וגודל שכר של המחזירים בתשובה על ידי התוכחה..... שפה
- כא.** הקדושה מתגברת..... שפה
- כב.** כבוד הקב"ה מתעלה ומתרומם..... שפה
- כג.** לאחר מותו מוליכין נשמתו למקומות ששום אדם אחר אינו זוכה... שפו
- כד.** מדוע אמר ר"ע תמה אני אם יש בדור הזה מי שהוא יודע להוכיח ולא הוכיח את הרבים..... שפו
- כה.** מפני שאין להוכיח הבריות בפני רבים כדי שלא לכיישן ברבים כי עונשם גדול מאוד..... שפז
- כו.** על ידי כתיבת התוכחה בספר אין לחוש לביוש הרבים..... שפז

פרק נ"ד

**ממדת הצדיקים להוכיח את הרשעים -
החיוב לעבדי ה' הנאמנים להוכיח את הרשעים**

גם מדת הצדיקים - להוכיח את הרשעים בראותם איזה חלול ה' או מעשיהם הרעים, אשר הם מרשיעים לבני אדם, אף שיש לחוש פן ירדפו אחר המוכיח ברדיפה מסכנת - אף על פי כן לא יראה לו פנים שוחקות, כי אם פנים זועפות, שמבין בעצמו, שמעשיו אינם ישרים בעיניו, ויצטער בלבו על מה שזה הרשע מכעיס את בוראו, ובלבבו יבקש, שיהפך הקדוש ברוך הוא לבבו ויטהו לדרך היראה. וזהו חיוב לעבדי ה' הנאמנים - להוכיח את הרשעים ולהצטער ברואם או בשמעם רע מעלליהם של הרשעים.

משפט הרשעים בעולם הבא

וענין זה הוא מבאר בזהר, שם (זוהר ח"א רל"ט). וזה לשונו: רבי יהודה ורבי יצחק אזלי כחדא באורחא. אמר רבי יהודה: כתיב (משלי לא, כא): לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים. האי קרא רבי חזקיה חברנו אוקים ביה. דאמר: דינא דחיבא הוא תריסר ירחין פלגא מניהו איתדין בחמין, ופלגא מניהו בתלגא. בשעתא דעאלין לנורא, אמרו: דא היא גיהנם ודאי! עאלין לתלגא, אמרי: דא חרופא דסתוא (פרוש: קרירות החרף). והרשעים שמחין ואומרין: יש לנו נחת רוח, שבאנו אחר דין האש למקום קר; אבל הן אינן יודעין, שבתלגא, שהוא השלג, נגמר דינם, וסובלין שם ענשים קשים ומרים. יכול אף לצדיקים כן, שיהיו נדונין בשלג? תלמוד לומר: לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים. אל תקרי לבוש שנים - בקמץ, אלא שנים - מילה ופריעה; ציצית ותפלין; מזוזה - נר חנוכה וכו'.

מתורגם ללשון הקודש

רבי יהודה ורבי יצחק הלכו יחדו בדרך. אמר רבי יהודה: כתוב: לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים. פסוק זה פרשו חזקיה חברנו ואמר: דין הרשעים בגיהנם שנים עשר חדש. חצי הזמן נדונים הם בחמין, וחציו השני - בשלג. עם הכנסם לאש, אומרים הם: זוהי קרירות החרף; והם שמחים ואומרים: יש לנו נחת רוח, שאחרי האש באנו להתקרר במקום קר ואינם יודעים, שפה - בשלג - נגמר דינם, ועתידים הנם לסבל בקור ענשים קשים ומרים. ואם יעלה על דעתך, שגם הצדיקים ידונו בשלג - על זה נאמר: לא תירא לביתה משלג, כי כל ביתה לבוש שנים. אל תקרא 'שנים', אלא 'שנים' - זוגות זוגות של מצוות: מילה ופריעה, ציצית ותפלין, מזוזה ונר חנוכה.

תיפח רוחו של מי שמנוער וריק מתורה

עד דהוי אזלי, פגעו בהאי ינוקא, דהוי אזיל בקסטרא דחמרא, וחד סבא רכיב (פרוש: התינוק היה מנהיג את החמור, והזקן היה יושב ורוכב על החמור). אמר האי סבא להאי ינוקא: ברי, אמר לי קרא! אמר ליה: קרא לאו חדא הוא, אלא תיב לתתא או ארכיב לקמך ואימא לך. אמר: לא בעינא, דאנא סבא, ואנת טליא, דאתקיל גרמי בהדך. אמר ליה: אי הכי, אמאי שאילת קרא? אמר: בגין דניזיל אורחא. אמר: תפח רוחא דההוא סבא! הוא רכיב, ולא ידע מלה, ואמר דלא יתקל בהדי.

מתורגם ללשון הקודש

בדרך הלוכם פגעו (רבי יהודה ורבי יצחק) בילד אחד, שהיה מוביל חמור, שעליו רכב זקן אחד. פנה הזקן אל הילד ואמר: בני, פסוק לי פסוקך! השיב לו הילד: איני אומר את הפסוק מתוך קלות ראש, אלא אם רצונך בכך רד מעל החמור או שתעלה אותי לרכב אתך עליו ואומר לך. ענה לו הזקן: אני

שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד **ועונש** שעה

זקן, ואתה הנך צעיר; לא נוכל לשבת יחדו על החמור בדחק. אמר לו הילד: אם כך, מדוע בקשת ממני לומר לך פסוק? ענהו הזקן: כדי שתערב לנו הנסיעה. אמר הילד: תפח רוחו של אותו סבא, שמנוער הוא מתורה, ואין נאה לו לרכב עמי!

רבי יהודא ורבי יצחק בקשו לשמוע דברי תורה מהינוקא

אתפריש מהאי סבא ואזיל ליה לאורחא. כד מטו רבי יהודה ורבי יצחק, קריב לגביהו. ושאלו ליה, וסח להו עובדא. אמר רבי יהודה: שפיר עבדית! זיל בהדן וניתוב הכא ונשמע מלה מפומך. אמר ינוקא: לאי אנא, דלא אכילנא יומא דין. אפיקו נהמא ויהבו ליה. אתרחיש ניסא ואשכחו חד מעינא דמיא תחות אילנא ושתו מניהו.

הזהר מתורגם ללשון הקודש

עזב הילד את הסבא והלך לבדו לדרכו. כאשר הגיעו רבי יהודה ורבי יצחק, נגש אותו ילד אליהם; ומשאלו לשלומו, ספר להם את שקרהו עם אותו זקן. אמר לו רבי יהודה: טוב עשית! בוא עמנו, ונשב כאן ונשמע מפיך דברי תורה. אמר הילד: עיף ורעב אני, שעדין לא אכלתי היום. הוציאו לחם, ונתנו לו. התרחש להם נס, ומצאו מעין נובע מתחת עץ, ושתו ממנו לרויה.

התורה שהינוקא אמר: "מי שרואה מעשה הרשעים ואינו

מוכיחם, עובר על שלשה לאוין", ונענש

פתח האי ינוקא ואמר: כתיב (תהלים לד, א): לדוד, אל תתחר במרעים, אל תקנא בעשי עולה - אל תפנה להסתכל במעשה הרשעים, כי שמא לא תקנא קנאת ה' צבאות, ותענש בשביל כן, כי כל מאן דחמי עובדיהון דרשיעי, ולא מוכיחן - עובר על תלת לאוין: א) על לאו "לא יהיה לך אלהים אחרים על פניי". ב) על לאו ד"לא תעשה לך פסל ולא תשתחוה להם"

שעו שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

וגו'. (ג) על לאו ד"לא תעבדם". בגין כך בעי ליה לבר נש לאתפרשא מניהו ולמסטי אורחא מניהו, על כן אתפרשנא וסטינא אורחא. מכאן ולהלאה דאשכחנא לכו, האי קרא אימא קמייכו. פתח ואמר: ויקרא אל משה - באל"ף זעירא; בגין דהאי קריאה לא הוי בשלימו. מאי טעמא? דלא הוי אלא בארעא דחוצה לארץ, בגין דשלימו לא אשתכח אלא בארעא קדישא. והגיד להם עוד סודות גדולות. אתו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו על ראשו ואמרו: בריך רחמנא, דזכינא למשמע דא; וברוך רחמנא, דלא אתאבידו בידו מלין אלין בההוא סבא.

מתורגם ללשון הקודש

פתח הילד את פיו ודרש: אומר הפסוק: לדוד, אל תתחר במרעים, אל תקנא בעושי עולה - אל תפנה להסתכל במעשי הרשעים, שמא תראה את מעשיהם הרעים, ולא תוכיחם ותענש על כך, שהרי מי שרואה את מעשי הרשעים ואינו מוכיחם - עובר על שלשה לאוין; לכן צריך האדם לפרש ולהבדל מן הרשעים. לכן פרשתי מאותו זקן וסטייתי מדרכו. מכאן ואילך, מכיון שפגשתי אתכם, אפרש לכם פסוק זה: כתוב: ויקרא אל משה; והאל"ף של "ויקרא" קטנה היא, משום שאותה קריאה, שקרא הקדוש ברוך הוא למשה, לא היתה בשלמות, שהרי היתה בחוץ לארץ, ושלמות אינה מצויה אלא בארץ הקדש. והוסיף הילד לגלות להם סודות גדולים.

נגשו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקוהו על ראשו ואמרו: ברוך הבורא, שזיכנו לשמוע סודות אלו; וברוך הוא, שלא בזבז דברי תורה אלו על אותו זקן. (קב הישר פרק כ').

הקב"ה מזכה למי שמתפלל, "שיתמו חטאים ויחזרו בתשובה", אם ח"ו תפילתו אינה מתקבלת יראה להוכיחם

... **ולא** עוד שהקדוש ברוך הוא מזכה אותו למי שיתפלל אליו בלב שלם, שהוא מזכה את אחרים, אם רואה שאר בני אדם, ומכל שכן קרוביו או בניו, שהולכים בדרך לא תמים - **שצריך להתפלל עליו תחלה, שיתמו חטאים ויחזרו בתשובה**; ואחר כך אם חס ושלום יראה, שלא הועילו תפלתו - **יראה להוכיחם**, אולי ימצא עת רצון, שהקדוש ברוך הוא יתן בלב האנשים המורדים בו, שיחזרו בתשובה; ויהיה גם כן לנחת רוח, שהקדוש ברוך הוא שומע תפלתו להשיב לב הרשע לעשות תשובה.

סיפור הרמב"ן ז"ל עם תלמידו אבנר

כדמצינו מעשה ברמב"ן, זכרונו לברכה, שהיה לו תלמיד אחד, שיצא לתרבות רעה, ושמו אבנר, ונעשה כותי; ומחמת רב חכמתו, בטמאתו, נעשה שר גדול בכותים. ויהי היום, שהיה יום כפור, שלח ליה הרמב"ן, שיבא אליו. בא לפניו, ולקח בפני הרב רמב"ן, זכרונו לברכה, חזיר אחד, ונחרו ובשלו, ואחר כך שאל לרמב"ן: רבי, על כמה כריתות עברתי היום? והשיב לו: על ארבע כריתות עברת היום. ואמר לו התלמיד, הנזכר לעיל: הלא על חמש לאוין עברתי! והתחילו לפלפל, עד שהרמב"ן הודה, שעבר על חמשה לאוין של כריתות. ושאל הרמב"ן אותו: הגד נא לי, מי הביאך אל מדה זו שכפרת בתורת משה?

והשיב לו, כי פעם אחת שמעתי שדרשת, שיש בפרשת האזינו כלולים כל המצוות וכוללים כל עניני העולם, וכלן נרמזים בפרשת האזינו, רק שצריך סייעתא דשמיא להבין כל הענינים והסודות אשר שם. ובעיני היה זה מן

שעח שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

הנמנע, עד שבשביל כן נקבע בלבבי החטא, שאין האמת כן, כמו שאמר הרב הרמב"ן, ויצא ופקר ונהפך לאיש אחר.

ויען הרמב"ן: עדין אני אומר כן, שדברי כן הוא, שהכל נרמז ומבואר בפרשת האזינו; אם לא תאמין - שאל, ואגיד לך! ויתמה התלמיד הכופר ההוא ואמר: אם כן כדבריך - תראני, אם שמי, שהוא אבנר, בפרשת האזינו תמצא. ויתפלל הרמב"ן אל ה' בכל לבבו ונפשו - ובא פסוק בפיו: אמרתי אפאיהם, אשביתה מאנוש זכרם. אותיות שליטות מן פסוק זה - ראשי תבות **אבנר**. וכשמע התלמיד את הדבר - חרד מאד, ויפל על פניו, ושאל לרבו הרמב"ן, אם יחזור בתשובה, יהיה לו תקון ותרופה.

והשיב לו רמב"ן: והלא שמעת להפסוק, שישבית מאנוש זכרו, ולא תועיל לו שום תרופה! ותיכף הלך אותו תלמיד ולקח ספינה בלא ספן וחבל ומלח, והלך עם הספינה באשר הוליכו, צועק במר נפשו - ועדין לא נודע ממנו מאומה. ואחר כך הרבה הרמב"ן בתפלה, שיהיה לו מקצת כפרה.

ואחר זמן רב בא להרב בחלום והחזיק לו טובה, שגרמה תפלתו להוליכו להתלמיד לגיהנם, והיו דנין אותו דינין הרבה בגיהנם, ואחר שנים עשר חדש היה לו מזור ותרופה: לא להוליכו לגן עדן ולא לדון אותו בגיהנם, כי עד אותו הפעם היה אותו התלמיד בכף הקלע. הנה ראה, שהכל הוא תלוי בתפלה, שהיה לו קצת כפרה. (קב הישר פרק כ"ג).

לעורר לב חברו לעשות תשובה -

כשרואה דבר מגונה אצל חברו יוכיחו בנחת

... **ואחר** כך יעורר לב חברו לעשות תשובה, ומכל שכן כשרואה בחברו דבר מגונה, צריך להוכיחו ולומר לו בנחת: אחי, ידיד נפשי! הגיע עת וזמן לתקן המעוות וליישר המסילה. שמע נא לדברי והסר ממך המכשול אשר בך, אשר

שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד **ועונש** **שעט**

עשית מעשים אשר לא כהוגן, כי מוכרח אני להזהיר אותך. ואם ראית בי דבר שאינו הגון - אף אתה אמור לי: כך וכך עשית; כי אנשים אחים אנחנו, ונשמותינו הם ממקום אחד - מתחת כסא הכבוד.

סיפור מרבי אברהם תלמידו של האר"י הק' איך שהחזיר המונים בתשובה

וכמו שמצינו בחסיד אחד, ושמו רבי אברהם - תלמידו של האר"י, זכרונו לברכה - שהיה הולך בשוקים וברחובות והיה מכריז על התשובה, והיה מקהיל כנופיה של בעלי בתים, והיו הולכים לבית הכנסת של האשכנזים, ואמר להם: ממני תראו וכן תעשו לקבל ארבע מיתות בית דין! והיה נכנס לשק אחד, והיה מצוה לגררו בכל ארך ורחב בית הכנסת כדי לבזותו ולהכניע את יצרו, ואחר כך צוה ליקח כל אחד אבן של משקל לטרא וחצי, והיו זורקין עליו. ואחר כך יצא מהשק, והיה מוכן בבית הכנסת מטה, ובתוך המטה היה מונח מין עשב, שקורין "ברען נעסטלין", והיה פושט את בגדיו ומשלח את עצמו על החרולים ערום, והיה מתגלגל תוך הברען נעסטלין, עד שנעשה בשרו כמו אבעבועות, ואחר כך היו מלקין אותו שלשים ותשע מלקות נגד הרג, ואחר כך היה טובל עצמו במקוה, כי הטבילה היא נגד חנק, ואחר כך היה אומר לאנשים שהיו שם: רבותי, מי שרוצה להנצל מדין של גיהנם, יעשה כמנהג הזה! ומיד נזדרזו כלם יחד וקבלו עליהם כל אותן היסורים באהבה ובחבה, והיו מרימים את קולם בבכיה והתודו על עוונם, ולא זזו משם, עד שנעשו כלן בעלי תשובה גמורים כל ימי חייהם. (קב הישר פרק מ"ח).

החיוב להוכיח - הדרך איך להוכיח - מתי יוכיח

אחד מדרכי היראה הוא לבלתי לשאת פנים. כשרואה באדם שעובר עברה - מחויב הרואה להוכיחו ולומר לו: אחי,

שפ שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

לא יפה אתה עושה, כי צריך לדעת, שעניי ה' משוטטים בכל הארץ, ומה תעשה ליום בוקר, אשר מחר מוכרח לתן דין וחשבון?! זהו חיוב גדול על האיש היודע להוכיח.

בתחילה להוכיח בלשון נסתר ובסתר

אכן לא יוכיחו בפרהסיא, כי אם בנסתר; ועל זה כתיב: הוכח תוכיח: תחלה "הוכח" - בלשון נסתר. רצה לומר, שיוכיחנו בסתר; ואם לאו - אזי "תוכיח" - הוא לשון נוכח; אכן גם כן לא בנגלה, כדי שלא לבייש פניו ברבים, אלא גם כן בנסתר, רק החלוק הוא, שבפעם הראשונה לא יוכיחנו בלשון נוכח ולא יאמר לו: לא יפה אתה עושה; אלא: בוא וראה ענין חטא: כשאדם חטא, ענשו גדול - דרך ספור דברים בעלמא. ואומר לו: הנה שמעתי, שמי שעושה כן - פוגם ונפגם, וענשו - כך וכך; כדי שעל ידי כך יחשב זה שהוא חטא חטא זה, ואולי יתקן.

**אם זה לא מועיל יוכיחנו בשלום נוכח -
אם אינו מועיל יוכיחנו בפרהסיא**

ואם אתה רואה בו, שאינו נותן אל לבו לעזב החטא, ועדין אינו משגיח בדבריו - אזי "תוכיח" - בלשון נוכח, ותאמר: למה תעשה כזאת למרד בה' אלהינו?! ואם עדין אינו משגיח לסור מרע מעלליו - אם ידוע לו, שעל ידי שיביישנו ברבים, תהיה הבושה על פניו, ושוב לא יחטא - יכול לביישו עד שישוב ויעזוב החטא, ולא יחשב ה' לו עוון, להמוכית, עבור שמבייש את החוטא.

החכם יכלכל דבריו שלא יצא שכרו בהפסדו

והכלל: החכם יכלכל דבריו ועניניו במשפט ובהשכל, שלא יצא שכרו בהפסדו, חס ושלום; ובאם הוא רואה, שאין רוצה לקבל תוכחתו, אזי טוב שלא להוכיחו. ועל זה

שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד **ועונש** שפא

אמרו רבותינו, זכרונם לברכה: כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע.

אם מצליח להסיר החטא ממי שנשתרש בו הוא בכלל מזכה הרבים ושכרו כפול ומכופל

והכלל: הרואה בחברו איזה דבר שאינו מתקן, ונשתרש בחטא - אם אפשר לעשות פעולה להסירו מחטאו, אולי חפץ ה' בידו יעלה בידו להצליח, אז הוא בכלל כל המזכה את הרבים או המזכה את חברו לדבר מצוה, אזי שכרו כפול ומכופל. וראיה מהזהר, פרשת תזריע.

רבי חייא ורבי יוסי הוי אזלי באורחא. פגעו בחד בר נש ואנפוי הוה מלא מכתשין. אמר ליה רבי חיא: מאן את? אמר ליה: יהודאי אנא. אמר לו רבי יוסי: אסתכל ביה, וחמי אנפוי סומקין באנון מכתשין (רצה לומר: פניו היה כמצורע). בודאי חטאה הוא, דאי לאו הכי - לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין; ויסורים כאלין לא מקרי יסורים של אהבה. אמר רבי חיא: הכי הוא ודאי, דיסורים של אהבה לא מקרי אלא כשהם מכוסים מראית שאר בני אדם. ומנלן דאצטריך להיות תוכחת האדם הכי? נלמד מתוכחות הקדוש ברוך הוא, דמאן דאוכח לחבריה באהבה - בעי לאוכחא יתיה בסתרא כדי דלא לכסף אותו בפרהסיא. הא תוכחה זו בפרהסיא אינו של אהבה. כך הקדוש ברוך הוא אוכח לבר נש בקדמיתא ומחי ליה בסתרא. אי הדר ביה - מוטב; ואי לאו - מחי ליה באתגליא באנפוי בגין דאסתכלון ביה וינדעון דהוא חטאה, ולא רחימא דמריה איהו.

הזהר מתורגם ללשון הקודש

רבי חייא ורבי יוסי הלכו בדרך ופגשו באדם אחד, שבפניו נכרו נקבים נקבים. שאלו רבי חיא: מי אתה? השיב לו: יהודי אני. אמר רבי יוסי לרבי חיא: הסתכל באדם זה וראה,

שפב שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

כיצד פניו אדומות מפצעיו! ודאי חוטא הוא, שאלמלא כן, לא היו פניו נגועות בנגעים קשים אלו, שהרי הנגעים הללו ודאי לא יחשבו "יסורים של אהבה", שהרי גלויים הם לכל, ואלו יסורים של אהבה הנם יסורים, המכסים מעיני אדם!

גם כאשר מוכיח אדם את חברו, חייב הוא להוכיחו בסתר - וזו תוכחה של אהבה - כדי שלא לבישו בפרהסיא. ואנו לומדים זאת מתוכחתו של הקדוש ברוך הוא, שבתחלה מעניש את האדם בסתר; אם הוא חוזר בו - מוטב, ואם לאו - מענישו הקדוש ברוך הוא בפניו, כדי שכל רואיו ידעו כי חוטא הוא.

והאי גברא הוי שמע כל מלין אלין. אמר להו גברא: בקוטרא דעיטא חדא ובדבור אחד אתון אמרין עלי דברים האלה! קריב לגביהון. אמר: ודאי אתון מאנון דדיורהון הוא בבית רבי שמעון בן יוחאי, דלא דחלין מכלא. אי אתון אמרין מלי אבתראי - הני מלין יקטרגו לכוון, איך מליכו האי באתגליא! (רצה לומר, שאמר להם האי: אי יבוא המשפט לפני הקדוש ברוך הוא - יעשה קטגוריא עמכם על שאתם מביישים אותי בגלוי אף שאני חוטא גדול.) אמרו ליה: באוריתא הכי כתוב, דכתיב (משלי א, כא): בראש הומיות תקרא, בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר - אי במלי דאוריתא און דחלין מקמד הא נשתכח בכסופא קמי הקדוש ברוך הוא. פתח האי גברא ואמר: מי אל כמוך, נושא עון ועובר על פשע וגוי. ארים קליה ובכי. אדהכי מטין בנוי. אמר בריה זעירא: סלקא דעתך הכא הכי? פתח ואמר: יש צדיק אובד בצדקו וגוי. האי צריך פרוש, איך יאבד הצדיק בצדקו.

הזהר מתורגם ללשון הקודש

שמע אותו אדם נגוע את כל דבריהם ואמר להם: בעצה אחת אתם דוברים עלי כך! התקרב אליהם והוסיף: ודאי הנכם מתלמידי ישיבתו של רבי שמעון בן יוחאי, אשר

שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד **ועונש** שפג

אינם פוחדים מאיש; ואם אתם מדברים עלי כך- דבריכם אלו יקטרגו עליכם, מאחר שבגלוי מדברים הנכם עלי.

השיבוהו: הפסוק אומר: בראש הומיות תקרא, בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר; ואם נפחד ממך בענין הנוגע בדברי תורה, הרי עתידים הננו להתבייש בפני הקדוש ברוך הוא!

קרא אותו אדם- מי אל כמוך, נושא עון ועובר על פשע וגו'! ובכה.

בינתים הגיעו למקום בניו. אמר בנו הקטן: האם חושדים אתם באבי, שעבר עברות? הוסיף ואמר: "יש צדיק אובד בצדקו". פסוק זה צריך פרוש: הכיצד אפשר לומר, שהצדיק יאבד בצדקו! אלא הענין הוא כך...

צדיק גמור שנמצא בין רשעים ואינו מוכיחם נענש על ידם
אלא הענין כך: כשרבו החוטאים ומרבים חטאים ופשעים, וצדיק אחד הוא ביניהם, ואין מוכיח להרשעים - הצדיק נענש על ידם אף שהוא צדיק גמור, ואין חוטא כלל. וכן אבא דאתפס בחוביהו דבני מתא, דהוי כלן חצופים לנגדו, והוא לא הוי מוכיח אותן ולא גער בהון בנזיפה לביישם - לכן נענש הוא ביסורים האלה. אמר האי בר נש, דהוי אביו של האי ינוקא: **ודאי הקדוש ברוך הוא אעניש לי בהא דהוי בידי יכלת למחאה בידיהו, ולא עבדית ולא אכסיפנא להוא בטמירא ולא** באתגליא.

פתח בריה אחרא ואמר: נאלמתי דומיה, החשיתי מטוב, וכאבי נעכר. ראיתי עמא דאזלין בדרכי לא טובים - נאלמתי דומיה, ולא יסרתי אותם על פניהם. והחשיתי מטוב - מדברים טובים, שמסירים את האדם מדרכי הרעים לדרכי הטובים והישרים; על כן כאבי נעכר - באין יסורים מכערים באתגליא. אתו רבי חיא ורבי יוסי ונשקוהו וכו'.

שפד שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

**מי שמפחד מהרשעים להוכיחם הגם שהוא צדיק יהיה
בבזיון לפני הקב"ה - נענש על ידם ויסורים יבואו עליו
רח"ל**

נלמד מהנזכר לעיל: **כל המתיירא להוכיח מפני בני האדם,**
אז יהיה בכסופא קמיה קודשא ברוך הוא; ואף שהוא
צדיק - נענש על ידו, וכמו שכתבתי לעיל. ומקור החיים הוא
לבלתי להחניף לאדם רשע למי שיספיק בידו למעד לנגד הרשע
להתיש כחם של רשעים. **ובאם שידחל מנהון, אזי יהיה בטוח,**
שיבוא עליו יסורים וישיגו לו חרפות ובושות בני דינא רבא
לפני הקדוש ברוך הוא.

גם אם יראה רשע שעל ידו יוכל לבוא לידי היזק ממון
אל ימנע עצמו

שאו למרום עיניכם ובטחו אל ה', כי הוא משבר זרוע רשע
ומהרס מצב רשעים! חזק ואמץ לנגד הרשע, ובודאי כל
פמליא של מעלה יהיו בעזרך. ותראה להתאמץ בכל איבריך
ושס"ה גידיך להתחמם כנגדו לבלתי צאת מחשבתו הרעה אל
הפועל. ואם תעשה כן - אזי נחשב בהדלקות גופך לנגד הרשע
כאלו איבריו עולה מונחים על גבי המזבח. **ואף אם תראה**
רשע, שבגרמא דיליה תוכל לבוא להזיק ממון, חס ושלום,
מכל מקום תראה לעשות פעולתך, כי הרבה שלוחים למקום,
ברוך הוא; ואם תחריש לו בשביל היזק ממונך - **מכל מקום**
לא תנצל מההיזק בכפלים, כי סוף החונף לרשע - סופו לפול
בידו. ואם תראה בדעתך, שלא תוכל לבוא בריב ומצה עם
הרשע, שאתה מוכיח אותו בעבור שהשעה משחקת לו - מכל
מקום אסור לתן להרשע כח ואומץ וחזוק לסייעו לדבר עברה,
חלילה וחס; וגם אפילו במקום חשש נזק הגוף, חס ושלום,
נראה דאסור לתן חזוק ואמוץ לרשעים, אם לא במקום שיש

שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד **ועונש** שפה

סכנת נפשות, אז יסתלק עצמו והשמטה שריא. אבל סיוע - אסור לסייע לעוברי עברה.

מצות הוכח תוכיח מוטלת בעיקר על הרבנים ודייני עיר ועיר - כשאין מורי צדק ודיינים מוטלת המצוה על כל ישראל

והמצוה של "הוכח תוכיח" מוטלת על הרבנים גאוני ארץ ועל דייני עיר ועיר; ובמקום שאין שם רב ומורה צדק ודיינים קבועים - אזי המצוה מוטלת על כל ישראל להוכיח איש את אחיו, ואז יהיה אהוב למעלה ואהוב למטה, ויקוים בו: הוכח לחכם - ויאהבך; ויזכה לשער האהבה, אמן. (קב הישר פרק ס"ב)

התועלת שבתוכחה וגודל שכר

של המחזירים בתשובה על ידי התוכחה

בזהר, פרשת תרומה, הוא מפליג מגודל שכר של המוכיחים ומזכים את הרבים, שמונעין את הרבים מן החטא ופועלין ארבעה דברים:

בראש - כי ידוע הוא, דהעולם נדון מחצה על מחצה, ועוון אחד הוא מכריע בכף חובה לכל העולם, ומצוה אחת מכריעה לכף זכות; ועל ידי התוכחות, שהמוכיח מוכיח את הבריות, אם שב אחד מישראל בתשובה שלמה, נמצא, שעל ידו העולם נדון לכף זכות, ונמצא זכות הרבים תלוי בו.

הקדושה מתגברת

שנית - המוכיח מקיים מצות עשה: הוכח תוכיח וגוי, ועל ידי התוכחה מתגברת הקדושה, והסטרא אחרא מכרח להיות נכנע תחת יד הקדושה.

כבוד הקב"ה מתעלה ומתרומם

השלישית - גורם שכבוד הקדוש ברוך הוא הוא מתעלה

שפו שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

ומתרומום; ושכרו יהיה, שיזכה לראות בנים ובני בנים יראים ושלמים.

לאחר מותו מוליכין נשמתו למקומות ששום אדם אחר אינו זוכה

הרביעי - כי לאחר מותו מוליכין את נשמתו בתליסר תרעי של עולמות העליונים, ולית מאן דימחה בידיה. ועליו נאמר: בריתי היתה אתו, החיים והשלום.

ועוד: שנוסף על שכרו שכר גדול מאד, והוא זה, כי מלאך אחד ושמו יהודעית, ממונה על נשמתן של המוכיחין לשמה, והוא מביא דיוקניה **דהוא מוכיח**, אשר הוא מזכה את הרבים בתוכחתו ומכריע את העולם מכף חובה לכף זכות.

ובשעה שמביא ההוא ממונה הדיוקנא ההוא, כדין מלכא קדישא מברך לההוא דיוקנא בכל ברכאן, דנתברך אברהם אבינו כד קריב עובדי עבודה זרה לעבודת הקדוש ברוך הוא, כמה דאת אמר: "ואת הנפש, אשר עשו בחרן". ומעלין לההוא דיוקנא בשבעין עלמין הגנוזים, דלא זכו בהו שום בר נש אחרא, **חוץ מאן דמזכה רבים על ידי התוכחה.**

מדוע אמר ר"ע תמה אני אם יש בדור הזה מי שהוא יודע להוכיח ולא הוכיח את הרבים

ואם כן, אם כך גדל שכר המוכיחים הוא, קשה בעיני דאמר רבי עקיבא: תמה אני, אם יש בדור הזה מי שהוא יודע להוכיח. וכי רבי עקיבא לא היה יודע שכר הנזכר לעיל?! היה לו להוכיח את הרבים כדי שיהיה זכות הרבים תלוי בו, ולדרוש ברבים, כי הוא היה מופלג בדורו.

מפני שאין להוכיח הבריות בפני רבים
כדי שלא לביישן ברבים כי עונשם גדול מאוד

והנראה בעיני, דראה רבי עקיבא גודל העונש של המוכיחים, שמוכיחים שלא לשמה ומביישים את הבריות בפני רבים על פי מה דאיתא במדרש רבה, פרשת בהר: ולא עזר כח ירבעם עוד בימי אביה, ויגפהו ה'. אמר רבי שמואל בר נחמני: את סבור לומר, שירבעם נגף?! והלא לא נגף אלא אביה! ולמה נגף? רבי יוחנן אמר: על ידי שחשדן ברבים; הדא הוא דכתיב: ואתם המון רב, ועמכם שני עגלי הזהב, אשר עשה לכם ירבעם וכו'. ומה אם המלך, על ידי שהוכיח את המלך כמוהו, ענשו הכתוב - הדיוט, שמוכיח את הדיוט חברו - על אחת כמה וכמה! ולכן לא רצה רבי עקיבא להוכיח את הבריות בפני רבים כדי שלא לבייש אותן ברבים. וכל המבייש את חברו ברבים - אין לו חלק לעולם הבא. ולכן אמר: תמה אני, אם יודע אדם בדור הזה להוכיח.

על ידי כתיבת התוכחה בספר אין לחוש לביוש הרבים

עכשיו ראיתי מוכיחים חדשים, מקרוב באו, ועומדין ודורשים ברבים ומביישינן את הבריות דרך פרט וכלל, ואינם יודעין את ענשן. והי נתן לי לשון למודים, שחברתי זה הספר, כדי שיקראו בו הבריות; ואין רוצה אני לבייש אותן ברבים, כי כל איש יודע מרת נפשו במה שעוות, ויוכיח לעצמו לתקן את הפשעים והחטאים. וכדי שלא יאמרו הבריות: אין הלומדים יודעים את מעשינו, ואין חשים לראות אותנו - דע, כי בכל קהלה וקהלה יש בני אדם, שיודעים בקלקולן של הבריות, אך מפני החנופה שגוברת אומרים: אוי לנו אם כך נאמר, ואוי לנו אם לא נאמר. לכן את אשר עם לבבי עשיתי וכתבתי קצת בדברי הגדה, שמושכין לבם של הבריות, ובדברי משל ומליצה; ואקוה לא-ל, שעל ידי הספר הזה מזכה אני את הרבים, וזכות הרבים יהיה תלוי בי. ואני

שפח שכר וזאת הברכה - פרק נ"ד ועונש

מבקש מכל היודע לקרות בזה הספר, שישים דברי כחותם על לבו ועל זרועותיו, ויהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי. (קב הישר פרק ק"א).

בעזרת השם יתברך

שכר ועונש

♦ מסירת מודעה ♦

בפרק הזה יבואר בעזהשי"ת:

סדר מסירת מודעה

לשכיב מרע

הנוסח מבעל המחבר ספר הקדוש יסוד
ושורש העבודה (הצוואה) - נוסח מספר
הקדוש קסת יהונתן - נוסח מספר
הקדוש שבט מוסר - תקיעת שופר -
ווידוי לשכיב מרע מספר הקדוש מעבר
יב - סדר ווידוי לשכיב מרע מהקדוש
הרמב"ן זכרונו לברכה.

תוכן הענינים

של מסירת מודעה

- א. סדר מסירת מודעה - לשכיב מרעג
- ב. מסירת מודעהג
- ג. (א) נוסח יסוד ושורש העבודה (הצוואה)ג
- ד. (ב) נוסח קסת יהונתןה
- ה. (ג) נוסח בעל שכט מוסרז
- ו. תקיעת שופר* - והבית דין היושבים יענו:י
- ז. ווידוי לשכיב מרע מספר מעבר יבקיא
- ח. סדר ווידוי לשכיב מרע להרמב"ן זכרונו לברכהיא
- ט. סדר מסירת מודעה לשכיב מרעיב

סדר מסירת מודעה לשכיב מרע

מסירת מודעה

הבאנו שלוש נוסחאות של מסירת מודעה, מספר יסוד ושורש העבודה, קסת יהונתן, שבט סופר, ומספר מעבר יבק, וטוב להגיד כל השלושה נוסחאות, כדי להכניס ולהשריש בנו האמונה לנצח עד עולם, שזה הוא השורש והעיקר של עם ישראל.

(א) נוסח יסוד ושורש העבודה (הצוואה)

הנה על פסוק (תהלים ל"ב, ו') **"על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא"**, דרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות דף ח' ע"א) לעת מצוא זו מיתה, ובהיות כי זה כל האדם, לכן קודם כל דבר לומר:

הריני מוסר מודעה לפני עילת כל העלות וסבת כל הסבות ורצון כל הרצונים, מחוייב המציאות, ואלוקותו הנצחיית ואחדותו הנעלמת, אחד יחיד ומיוחד, ואין יחידות כמוהו בשום פנים, היה הוה ויהיה, מהוה כל הויות, איהו מלעיל כל עלמין ואיהו אסחר כל עלמין, לית אתר פנוי מיניי, יוצרי ובוראי יתברך שמך ויתעלה זכרך לעד, הריני מוסר מודעה לפניך, שרצוני ודעתי חפצי ותשוקתי אליך, והריני מבטל מהיום כל המחשבות זרות ורעות שאפשר לבוא, חס ושלום, בעת הזאת עת פרידת נשמתי מגופי, מחמת טרף ובלבול דעתי, חס ושלום, הן בדבור, הן במחשבה.

לְכֹן אני מוסר מודעה לפניך, יוצרי ובוראי יתברך לעד, שיהא אותו הדבור או מחשבה בטל ומבוטל, ולא יהא ממש בדיבורי או במחשבתי או ברמיזתי, כי אתה יוצרי ובוראי יתברך יִדְעָתָּה מחשבתי ולבי, שאני מאמין באמונה שלמה ואמתית באלוקותך הקדושה ותורתך הקדושה, שאתה אלוקים אמת ותורתך אמת, והריני מקבל עלי ועל כל הדורות שיצאו מחלצי אלוקותך ואחדותך הקדושה ותורתך הקדושה.

יוצרי ובוראי, יתברך שמך לעד, מן המצר קראתי שמך הגדול, שאל תִטְרוּף דעתי עלי את השעה, עד פרידת נשמתי מגופי, ותצילני מבלבול הדעת ומן התועים בעת הזאת. כל עוד נשמתי בי, רוח נכון חדש בקרבי, ותכין לבי ומחשבתי ורעיונותי בשעה זו ליחדך באהבה וביראה בכל לבי ובכל נפשי, ואל תאסף עם חטאים יפשי, חס ושלוש, תמות נפשי מות ישרים, כדי שאחזיר נשמתי למקום שחצבה משם, ולהיות מוכן ומזומן לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלך, ואמצא מנוחה באור החיים, צמאה נפשי לאלוקים לא-ל חי מתי אבוא ואראה פני אלוקים חיים. ואין לי להשען על זכותי ומעוט מעשי הטובים, כי יודע אני ערכי השפל, רק באתי כעני המבקש על הפתחים מתנת חנם, כן תחנני, יתברך שמך יוצרי ובוראי, יהי רצון שתהא העונה הזאת אשר אני מתפלל לפניך, עת רצון ורחמים, ותשמע תפלתי ותאזין תחנותי. ואני תפלתי לך ה' עת רצון, אלוקים ברב חסדך ענני באמת ישעך.

יוצרי ובוראי יתברך, הריני מוסר מעתה נפשי ורוחי ונשמתי אליך בלב שלם ברעותא שְׁלִים, על פי דעת אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב ורעיא מהימנא והנביאים הקדושים ועל פי דעת חכמי התנאים והאמוראים, והריני מוכן כונתם על דעתם ועל דרך הידוע להם איך צריך להיות הכונה בעת פרידת נפש רוח ונשמה מהגוף. והריני מקבל עלי בלב שלם ובנפש חפצה ארבע מיתות בית דין, בכדי לתקן כל

הפגמים שפגמתי בשמך הגדול. והריני מבקש ומתחנן מעלת כל העלות וסבת כל הסבות ורצון כל הרצונים, שיתן לי בעת הזאת שכל שלם וחזק לטהר לבי לעבדו באמונה שלמה ובאמת, אמן אמן ואמן סלה.

* * *

ב) נוסח קסת יהונתן

וזה לשון שבט מוסר (פרק כ"ז ס"ק מ"ה-מ"ו):

מצאתי מודעא לענין זרע לבטלה בספר קסת יהונתן וזה לשונו: סדר מסירת מודעא, דהיינו שצריכים להיות עדה שלימה, עשרה אנשים, מלבד אותו שמוסר מודעא, וצריכים להיות כשרים זה לזה ולאותו המוסר מודעא. ונוהגין לעשות כן בין כסה לעשור, או אף בתוך השנה מי שירצה. ונוהגין שכל אחד יתן נדבת לבו דבר מה לצדקה מקודם.

וזה לשון המודעא:

שמעו נא רבותי אמרי פי, את אשר עם לבבי: הלוא ידעתם אשר קליפה קדמה לפרי צדיק עץ חיים, ועל-כן מיום ברא אלוקים אדם הראשון לכל נוצר, תיכף בא היצר הרע, הוא השטן, הוא מלאך המות (בבא בתרא טז, א), בַּחֲלָקֶלְקוֹת לשונו מדבר גדולות, מְלִין לצד עלאה ימלל, והסית אותו לאכול מעץ הדעת טוב ורע, למרות את פי אלוקי ישראל, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וברוך שמו, אחד יחיד ומיוחד בפי כָּל בשמים ובארץ. ואחר-כך עלה ברוח סערה ואש מתלקחת בשמים וקטרג עליו עד אשר נגזר מיתה עליו ועל כל הדורות הבאים עד ימות המשיח. ומאז ועד עתה זה דרכו כל הימים, לרבות הלילות, על משכבו סליקו רעיונים והרהורים לשמים, וְיִצְפוֹן לְדָם ישרים לבלות שאול ואוצייר רַחַם לאכזרי, וכל מעשיו להפיל את האדם מאגרא רמה לְבִיכָא עֲמַקְתָּא, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזר לנו, אין בידינו להתחזק עליו (קידושין ג, ב), וכל ימי חיי האדם בצער גדול. והנה בכל מקום

אשר המצא ימצא מקום מוכן לפרעון חובות ישנים וגם חדשים מקרוב שם הוא בעצמו או שלוחיו או גירי דיליה.

והנה ידוע לכם את אשר אמרו חכמינו זכרונם לברכה, אשר בשעת הסכנה הגדולה, הלוא היא בעת אשר הוא סמוך ליציאת נשמת האדם, ואז הזמן היותר נאות להשיב הפקדון אשר הִפְקֵד אֶתּוֹ כל ימי הבלו, לעשות תשובה ויתודה על עונו עד דכדוכה של נפש (ירושלמי חגיגה ב, א), ויקבל עליו עול מלכות שמים רבה, וימסור נפשו רוחו ונשמתו לאשר נתנו. והוא לא כן ידמה, הפך עליו בלהות, חלק משמן חכו והמה פתיחות לבלות שאול ואבדון נפשו לאמור: לך עבוד אלוקים אחרים, ובזה יערב ויבושם לך, וְהִקַּל מֵעֲלֶיךָ עוֹל הַיְסוּרִים הַקְּשִׁים והמרים, וכל מגמתו להפילו שחת, והוא ימשל בו בגופו לעורר עליו דיני דינין קשים ומרים כלענה וראש, לשחטו בסכין פגום ולעשות טרפה, חס ושלום, מלבד שאר אַנְסִים, אשר יקצרו כמה יריעות מהכיל. והנה עם מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (בבא בתרא טז, ב) אין אדם נתפס על צערו, וְאָנוּס רַחֲמָנָא פִּטְרוּ, מכל מקום אם אינו עושה פְּלָה, עושה מחיצה בינו לבין אבינו שבשמים.

על כן הנני מוכן ומזומן מהיום עד אחר מיתה למסור נפשי רוחי ונשמתי לֶאֱ-ל רחום, עילת כל הַעֲלוֹת וסבת כל הסבות, ברוך הוא וברוך שמו, ובפניכם אני מוסר כל החלקים אשר הם המה בי מנפש ורוח ונשמה להקדוש ברוך הוא, אשר בחסדו הגדול נתן אלי, וכל מה שאעשה מהיום ועד עולם נגד המסירת מודעה הזאת, הלוא המה בטלים ומבוטלים, ולא יהא ממש בדבורי ובמחשבתי או בְּרַמְיָתִי, ומכל שכן במעשה חס ושלום.

והנני מבקש מאת מעלתכם, שתצרפו עמכם השכינה הקדושה והטהורה, לבטל כל מה שאעשה מהיום עד עולם נגד מסירת המודעה הזאת, ולא יהא ממש בדבורי או

ברמיזותי או במחשבותי לבטל אפילו רגע כמימרא אחת ממצות הקדוש ברוך הוא, ומכל שכן דבר היוצא מן הכלל כלו, כי אני הנני מוסר מהיום באהבה גמורה גופי נפשי ונשמתִי לַא־ ל יחיד ומיוחד, אשר האציל וברא, יצר ועשה כל העולמות וכל הברואים. ובאם אשר יעלה על מחשבתי חס ושלוש נגד מסירת המודעה הזאת בודאי כי הוא באונס גמור והכרח גדול. ובאם המלאך המשחית יבוא לקטרג עלי מחמת אותה המחשבה, יהיו דבריו כאפס ואין ולא נחשבים כלום, ולא יעשה שום רושם כלל.

בישיבת "שער השמים" מתחילים מסירת מודעה מכאן (נוסח שבט מוסר) כפי שנדפס בסליחות שובבי"ם להרב ר' משה נחמיה כהני' זכר צדיק לברכה. והם מושיבים הבית דין שם.

כתב בספר מעיל שמואל (הלכות אבלות ומיתה סעיף י) כי האדם בעת שמוציאים נשמתו, השטן עומד על ימינו לשטנו, ואומר לו כפור בה' אלקי ישראל, והנשמה ממאנת, ואפשר חס ושלוש שתבוא לידי הודאה (וכן הוא בקיצור שלי"ה סדר הוידי דף ר"ס, ובשבט מוסר פרק כ"ז ס"ק מ"ג). על כן צריך להקדים בעודו בשכלו, להתפלל אל ה' עד אשר לא יבואו ימי הרעה, ובסדר אלה הדברים ימסור מודעה. (סליחות לשובבי"ם להרב משה נחמיה כהני' זכרנו לברכה דף י"ט):

ג) נוסח בעל שבט מוסר

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי הַא־ל הגדול הגבור והנורא, אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש, שכשאגיע לאחר אריכות ימים ושנים בעבודתו יתברך שמו עת פקודתי ברצון הטוב ברחמיו וחסדיו וחמלתו ליטול ממני נשמתִי, שאהיה קָעַת הזאת בדעת צלולה ומיושבת עלי ובשכלי קְמָאָז וקדם להיותי דבוק בו ובאחדותו ברוך הוא שלא לזוז מיראתו ומאהבתו עד יציאת נשמתִי, עד ועד בכלל, ומקבלת עול מלכותו עלי ה' אחד ושמו אחד. ויהי גם-כן דעתי מיושבת עלי להצדיק דינו ברוך הוא. הוא אמת וגזרותיו אמת והכל בחסד וברחמים עלי. ואעשה רצוני ברוך הוא ביראה ובאהבה כי רב ושליט הוא. ובאם שיהיה רצון הבורא ברוך הוא ורצוני הטוב והפשוט לאחר אריכות ימים ושנים בעבודתו יתברך שמו כשאגיע העת הזאת ליסרני ביסורים קשים ושיהיה לי בלבול וטירוף הדעת, חס ושלוש, הריני מצדיק את דינו הקדוש

והטהור של חסד ורחמים עלי. ואתה צדיק על כל הבא עלי כי אמת עשית ואני הרשעתי. ובאם שיבוא חס ושלום בעת ההיא המסית והמדיח המקטרג הגדול להסית ולהדיח ולפתות אותי, חס ושלום חלילה וחלילה, לכפור בְּעוֹשֵׁי יוצרי ובוראי מלך מלכי המלכים, או בתורתו הקדושה, או באחת ממצוותיו, הן מצוות דאוריתא או מדברי קבלה או מדרבנן, או מאיזה סִיגִי וגדר ומשמרת למשמרת, חס ושלום, הריני מוסר מודעה בצירוף קודשא בריך הוא ושכינתִי לפניכם עדה קדושה במודעה גמורה בכל מיני מסירות מודעה שתקנו חכמינו זכרונם לברכה, שיהא הפיתוי וההסתה ההיא כאפס וכאין וכחרס הנשבר. ובאם חס ושלום אודה לו, חלילה וחלילה, מתוך צער ובלבול וטירוף הדעת ושכלי ולבי בל עמי, ואין אדם נתפס על צערו. אבל באמת מודה אני לפניכם בהודאה גמורה, שאני מאמין באלוקי, הבורא יתברך שמו, שהוא אחד יחיד ומיוחד, ה' אחד ושמו אחד. ואני מקבל עלי על מלכותו:

לחכות לכל הקהל ולהגיד ביחד בקול רם ובהתעוררות

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד

וה' אלוקים אמת. משה עבדו נאמן ביתו אמת. ותורתו אמת, שבכתב ושבעל-פה. וכל מצוות דאוריתא ודברי קבלה מדרבנן אמת, וכל דקדוקי המצוות אמת, ואני מאמין בהם באמונה שלמה, תהלה לְאֵ-ל, בלב שלם ובנפש חפצה. אֵ-ל אחד אדון כל המעשים ברוך הוא אמרם, ואינני כופר חלילה וחלילה בשום מצוה מהמצוות, קטנה או גדולה, דאוריתא ודברי קבלה ודרבנן, רק את האלוקים אני ירא ואני אוהב את הבורא יתברך שמו ותורתיו ומצוותיו. ואני מאמין בשלשה עשר העקרים בכלל ובפרט, ושהבורא יתברך שמו הוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלוקים, ויש שכר טוב לצדיקים

לעולם הבא ועונש רע ומר לרשעים, ושתהיה תחית המתים בעת שיעלה רצון הבורא יתברך שמו. ובידו להמית ולהחיות ובביאת משיח ושהבורא יתברך שמו אינו גוף ולא דמות הגוף והוא אור גדול ונורא מאד, אור קדוש וטהור, אור קדמון, אור צח, אור מצחצח, אור זך ונקי, אור טמיר ונעלם, אור פשוט אין סוף ברוך הוא. והוא חי וקים, מקור מים חיים ה' וממנו תוצאות החיים. ויקויים בי מקרא שכתוב ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כלכם היום. ונאמר כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים. לחיים ולשלום כתבני אלוקים חיים אמן כן יהי רצון. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי:

(שבת מוסר פרק כ"ז ס"ק מ"א, סליחות לשובבי"ם הנזכר לעיל)

מושיבים עשר אנשים שהם הבית דין, וכל הציבור עומדים ואומרים ביחד ובהתעוררות גדול, כראוי לעם ישראל למסור מודעה לגלות האמונה הקדושה בלב שלם כראוי וכנכון בלי שום פקפוק חס ושלום, והבית דין לא אומרים כעת רק דוממים, ושומעים ברעדה מה שהציבור אומרים:

גם אבקש ממעלתכם, מאחר שאין צדיק בארץ בזמן הזה, אשר לא קרה לו מקרה בלתי טהור בהוצאת זרע לבטלה, יהיה באיזה אופן שיהיה, ואותן הטיפות המה חושבין אותי להם לאב ורוצים להנות ממני וממטתי אחר מיתתי באמרם כי אתה אבינו, בכך אבקש ממעלתכם מחילה שתעזרוני לבקש את פני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא להכניס לקדושה כל אותן הטיפין שיצאו ממני לבטלה, הן באונס הן ברצון הן בשוגג הן במזיד הן ער הן ישן, על ידי שם הקדוש היוצא מפסוק חיל בלע ויקיאנו בשלוב שם הוי"ה בנקוד שורוק (כזה: יחבהוה ויזהר שלא יוציא השם מפיו). גם הנני מחריס ומנדה אותם המזיקים ושדין ורוחין ולילין שנבראו מטפות קרי וזרע שלי כולם בכלל שלא יגעו בי או במטתי או בבגדי ולא ילוו אותי לקברי. ואתם גם אתם תצרפו עמכם השכינה ותחרימו אותם

באופן שלא יהיה להם כח לילך אחר מטתי ומכל שכן ליגע בי
ובבגדי או בגופי או בנפשי :

תקיעת שופר⁶ - והבית דין היושבים יענו:

בצירוף: קודשא בריך הוא ושכינתיה קבלנו המסירות
מודעה אשר מסרתם גופכם ונפשכם רוחכם
ונשמתכם לעלת כל העלות וסבת כל הסבות וכל מה שתעשו
מהיום נגד מסירת המודעה הזאת הן במעשה הן בדבור הן
במחשבה אנחנו מבטלים אותו המעשה בצירוף קודשא בריך
הוא ושכינתיה ולא יעשו בכם שום רושם כלל :

גם מחרימים אנחנו בית דין בצרף קודשא בריך הוא
ושכינתה כל טיפות זרע שיצאו מכם לבטלה מעולם עד
היום הזה, גם אשר יצאו ממנו בגלגולים הקודמים, גם אשר
יצא מכם לבטלה מהיום עד אחר מיתתכם שלא יגעו בכם
בעצמכם או בגופכם או בנפשכם הן בבגדיכם הן במטתכם ולא
ילוו אתכם לקבריכם, וצדק לפניו יהלך וכבוד ה' יאספהו
ותנחו על משכבכם בשלום אמן סלה.

(קסת יהונתן, שבת מוסר שם, סליחות לשובבי"ם הנזכר לעיל):

ואומרים כולם ביחד :

וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם :

אחר כך עומדים הבית דין ומושיבים עשרה אנשים אחרים
לבית דין, והם עומדים עכשיו ואומרים "גם אבקש
ממעלתכם כנזכר לעיל :

⁶ "הובא בשל"ה (מהדורת "מכון שערי זיו" חלק ב, מסכת פסחים פרק
נר מצוה ס"ק סא בהגה"ה), וזה לשונו: "באם בחיינו מחריים בשופר,
עם עשרה תלמידי חכמים ששום אחד מבניו לא ילוהו, יותר טוב"
עד כאן לשונו הקדוש.

ווידוי לשכיב מרע מספר מעבר יבק

מי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנאמר חמת מלך וגוי ואיש חכם יכפרנה (מה שהוסיף הרמ"א תיבת שבעיר הוא מניי פרק י"נ שהולך להרב כו') (נבא בתרא קט"ז ע"א):

יפה תפלת החולה לעצמו יותר מכל (רבות בראשית פרק נ"ג דכתיב באשר הוא שם):

מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שרפואתי בידך ומיתתי בידך יהי רצון מלפניך שתרפאני רפואה שלמה ואם אמות תהי מיתתי כפרה על כל חטאים ועונות ופשעים שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך ותן חלקי בגן עדן וזכני לעולם הבא הצפון לצדיקים:

ואם ירצה להאריך אפילו כוידוי יוהכ"פ הרשות בידו.
(שולחן ערוך יורה דעה סימן של"ח)

סדר ווידוי לשכיב מרע להרמב"ן זכרונו לברכה

כתב הרמב"ן סדר ווידוי של שכיב מרע כן קבלנו מחסידים ואנשי מעשה וזה נוסחו. ראוי לכל שכיב מרע שיעשה צוואה ויבקש מחילה לכל מי שחטא ויבקש מרבים שיעזרוהו בתפלה ויעשה תשובה שלימה ויטול ידיו ויתעטף בציצית. ויאמר ה' אלוקים אמת ותורתו אמת ומשה נביאו אמת וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ויקרא אשרי יושבי ביתך עד סוף המזמור. ומזמור תפלה לדוד הטה ה' אזניך סימן פ"ו ויאמר בקראי ענני סימן ד'. שיר למעלות אשא עיני סימן קכ"א.

ויאמר אחר כך וידוי של שכיב מרע בכוונה גדולה, וכן קבלוהו מחסידים ואנשי מעשה, וזה נוסחו :

מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי אלהי אברהם יצחק ויעקב אלהי האלוקים ואדוני האדונים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. עושה שמים וארץ. עושה חסד משפט וצדקה בארץ. היה והוה ויהיה. מחוה את הכל. שרפואתי בידך ומיתתי בידך. יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתרפאני רפואה שלמה כי אתה אל רופא רחמן. ואם בר מינן אמות תהא מיתתי כפרה על כל חטאתי ועונותי ופשעי שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך ותן חלקי בתורתך ובגן עדן וזכני לעולם הבא הצפון לצדיקים ואני מודה ומאמין כי אתה נמצא מציאות גמורה. ואתה אחד ולא ככל האחדים. וראש לכל הנמצאים. ואינך גוף ולא כח בגוף. ולא ישיגוך משיגי הגוף ומקריו. ואין בך דבר מתוארי הגופים. ואתה קדמון לכל הנמצאים. ואתה ראוי להעבד ולהרים. ואתה הנותן נבואה בפי כל הנביאים. ונבואת משה עבדך נביאך למעלה מכל הנביאים. ואתה נתת לנו על ידו מן השמים תורה שלמה ומשיבת נפש. והיא זאת התורה הקדושה המצויה בינינו. והגיעה אליו מפי הגבורה. ולא תהיה זאת התורה נעדרת ולא נסוּחה. ואתה יודע מחשבות בני אדם ולא תתרשל בהם. ודרכך לגמול טוב לצדיקים ולהעניש לרשעים. ותביא משיחנו האהוב ותחיה מתינו : יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפני ה' צורי וגואלי :

ואם השעה דחוקה עליו יזקוף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ויאמר :

רבנו של עולם יהי רצון מלפניך שיהיה שלום מנוחתי :
ויכוין בשם יתברך ויחודו ובמעמד הר סיני הגדול והנורא, ואחר סיום הוידוי יאמר אל מלך :

סדר מסירת מודעה לשכיב מרע

כתבו המקובלים כי האדם בעת יציאת נשמתו השטן עומד על ימינו לשטנו ואומר לו כפור בה' אלהי ישראל, והנשמה ממאנת, ואפשר שחס ושלום מחמת הטירוף תבא לידי הודאה, על כן צריך להקדים בעודו בשכלו להתפלל אל ה' עד אשר לא יבואו ימי הרעה. וכסדר אלה הדברים ימסור מודעה:

שמעו רבותי הרי אני מוסר מודעה בפניכם באם שיבא השטן או כת זלילה להסית אותי לעבור על אחת ממצות ה' הן מצות עשה הן מצות לא תעשה הן מצות שחיבין עליהן כריתות או מיתות בית דין או גדרים או סיגים או על הכלל כלו חס ושלום ובפרט באם שיבוא עת פקדתי להשיב הפקדון אשר הפקד אתי יסית וידיח אתי ומחמת אימה ורעד וטרוף ובלבול דעת אני מודה לו חלילה וחלילה הן במחשבה הן בדבור או בכל מה שהפה יוכל לדבר ולב לחשב אף על פי שאמרו חכמינו זכרונם לברכה אין אדם נתפס על צערו. אם אין עשה כלה עשה מחיצה בינו לבין אבינו שבשמים. בכך אני מוסר מודעה בפניכם שיהיה אותו דבור או מחשבה בטל ומבטל כחרס הנשבר ולא יהיה ממש בדבורי או במחשבתי או ברמיזתי כי אני מאמין בשמך הגדול שאתה אמת ומשה עבדך אמת ותורתו אמת ואתה יחיד ומיוחד ואין יחידות כמוך בשום פנים היה הוה ויהיה ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד: ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד: כי אין כמוך באלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. ברוך הוא וברוך שמו לעד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

היושבים יענו ויאמרו:

בצירוף קודשא בריך הוא ושכינתיה קבלנו המסירות אשר מסר (פלוני בן פלוני) גופו ונפשו ורוחו ונשמתו

יד **שכר** מסירת מודעה - **ועונש**

לעילת כל העילות וסיבת כל הסיבות וכל מה שיעשה מהיום
נגד מסירת המודעה הזאת הן במעשה הן בדבור הן במחשבה
אנחנו מבטלים אותו המעשה בצירוף קודשא בריך הוא
ושכינתיה ולא יעשה (בפלוני בן פלוני) שום רושם כלל:

בעזרת השם יתברך

מפתח

• תוכן הענינים •

לפי סדר הפרקים

של ספר דברים

במפתח הזה מובא בעזהשי"ת:

ראשי פרקים

מהענינים המבוארים

בכל פרק ופרק

הספר נדפס לזכות הרבים

ומתחלק בחנם לכל דורש ומבקש

תוכן העניינים - של כל הפרקים

מפתח

שמפאת פחיתת ערכינו אין אנו חייבים להתקומם נגדו רק נעמוד מנגד בלי מעש, הלא פתי הוא זה שאומר כן או אפילו חושב כן. **כט**

יב. חייבים להכנס במחלוקת כדי למחות בידו עוברי עבירה. **ל**

יג. האש בוועד. **לא**

יד. השומר לא הכריז בלב שלם. **לב**

טז. החיוב עלינו כזה בכל מיני דרכים לסבב ולייך בכל העיירות להוכיח וללמד את העם דעת ה'. ראה מה שכתב כזה הגה"ק רבי הילל מקאלאמיא ז"ע בהתנצלות (בתחילת הספר) משכיל אל דל ז"ל שם: **לב**

טז. תלמידים כאלו נתמעטו המחזיקין ידי ישראל להחזיר למוטב. **לג**

יז. להדפיס רבני התוכחה - בעניני שר ועונש ועוד - לשחרר פני נדיבים שיתרמו ההוצאות - שידפיסו וישלחו ויפיצו הספרים של שר ועונש לאלפים ולרבבות. **לד**

יח. מי שניחן מן השמים בכח הכתיבה, החובה עליו לכתוב ולערוך הכל בכתב, ואם אין בידו ואפשרותו להוציא הוצאות על זה החיוב עליו לחזור על פתחי נדיבים לבקש עזר שיוכל להדפיס ולשלוח על פני חצות כמו שכתב הגה"ק רבי הלל מקאלאמיא ז"ע ז"ל"ק: **לד**

יט. חיוב לימוד ולפרסם עניני של השר והעונש וחייב הערבנות. **לה**

כ. בא וראה כמה גדול שר המחזיר בתשובה. **לו**

כא. החובה להודיר את אחרים. **לו**

כב. ואמרינן בסנהדרין (דף צ"א): [וע"ע במ"פ: סנהדרין יט:] כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו שנאמר "ואת הנפש אשר עשו בחרן" **לז**

הקדמה - פתח דבר

א. אי אפשר לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך אם לא מודיע לחבירו ענין שר ועונש. **ט**

ב. רבינו הקדוש בעל אור החיים מוכיח ומחזיר בתשובה אנשים פשוטים. **י**

ג. התועלת שבתוכחה וגדול שר של המחזירים בתשובה על ידי התוכחה. **יא**

ד. הקדושה מתגברת. **יב**

ה. כבוד הקב"ה מתעלה ומתרום. **יב**

ו. לאחר מותו מוליכין נשמתו למקומות ששם אדם אחר אינו זוכה. **יב**

ז. על ידי כתיבת התוכחה בספר אין לחוש לכיבוש הרבים. **יב**

ח. גדול השכר למי שמעורר אחרים ליראת שמים. **יג**

ט. כל שמופלג בתורה ובידו להוכיח נקרא תלמיד חכם. **כו**

י. ואין לומר שלום עלי נפשי מאחר ובכל עיר ועדה יש בי"ד שנתמנו על ידי הקהל, ולכן אין החיוב מוטל על כל ישראל, ובפרט במקומות שיש רבנים ראשי הקהל אל נאמר שעליהם מוטל הדבר, כי על כל אדם מישראל החיוב למחות ולפגוע בעוברי עבירה ואסור להעלים עין מעוברי עבירה, דדבר זה מוטל על כל ישראל, ובית דין שלחותם דכל ישראל עבדי ועל ידי זה נפטרו כל אחד ואחד מלהשגיח, אבל כשאין בית דין עושה שלחותם דישאל, שוב חלה החובה כזה על כל אחד מישראל כמ"ז

הח"ס בתשובותיו. **כז**

יא. היא את נפשנו אנו תובעים ורוצים להציל וכן את נפשות בני ביתנו היקרים לנו שאנו חסים עליהם בנפשנו להצילן, האם כמצב כזה שטובעים בספינה בלב ים כגלל שהולות קודח כזה חור שייך בכלל לומר

מ. המשיב את חבירו על ידי התוכחה - בענין שכר ועונש - יטול שכר מצוות חבירו כמו העושה עצמו. **מט**
מא. גודל התועלת בתוכחה על שכר ועונש בכתב **נ**

דברים - פרק מד

א. שער יראת שמים - בו יבואר גודל הענין של לימוד עניני יראת שמים כמו שאמרו חז"ל (שבת לב:): אמר רב יהודה לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא כדי שיראו מלפניו שנאמר (קהלת ג) והאלקים עשה שיראו מלפניו, וכן אמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחאי אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר (ישעיה לג) יראת ה' היא אוצרו (ברכות לג:). **סא**

ב. למה נבראו רעמים **סא**

ג. גודל הענין של חלום רע **סא**

ד. סגולה לצמצו היצר הרע - יזכיר לו יום המיתה **סב**

ה. כפי ראשך כדי שתהיה עליך יראת שמים **סב**

ו. החילוק בין העובר מאהבה לעובר מיראה **סג**

ז. לימוד יראת תבוא מכתולה **סד**

ח. כל העולם נברא רק בשביל יראת שמים **סד**

ט. מי שיש בו יראת שמים וזכה לאריכות ימים **סה**

י. שער מצוות התוכחה בעניני שכר ועונש ויראת שמים **סז**

יא. בו יבואר מחז"ל על גודל מצות התוכחה בשכר ועונש ושהוא חיוב על כל אחד ואחד מישראל והתומר שבדבר, התועלת הרבה להזהיר למחות ולהוכיח ביד עובדי עבירה בזה ובכא. **סז**

יב. לקטנו מש"ס בכלי ירושלמי מדרשים וזה"ק ספרי הראשונים וגדולי אחרונים. **סז**

יג. מנין שהרואה בחבירו דבר שאינו הגון - גם כשאין בזה שום איסור תורה - שהייב להוכיחו. **סז**

יד. חורבן ירושלים על שלא הוכיחו זה את זה **סז**

טז. העונש להעניש ולהתפס בעון הזולת תלוי במדת האפשרות למחות. **סז**

טז. ראש הגולה נתפס על כל העולם **סח**

יז. רב ומורה החביב על עדתו - אינו סימן יפה **סח**

כג. ממה נובע החיוב על כל איש מישראל להציל את אחיו מלסור מדרך ה' - היכן נצטוונו על זה? ראה מש"כ החפץ חיים הק' ז"ע: החובה להצלת נפשות ישראל בנדרות - מואהבת את ה' אלוקך **לז**

כד. כמה עמל וזיעה רבה חייבים להתייגע להשיב נפש ישראלית התועה מן הדרך **לח**

כה. מאלה שה' נתן בלבם חכמה ותבונה והיה בכוחם להציל הרמון על ידי הרדשה ברבים יתבקשו נפשות האובדות **לח**

כו. והודעת להם את הדרך - רוב החוטאים בומנו (בזמן חז"ל) רק תועים כשה אובר - מצוה רבה לדרם עליהם להשיבם לבעליהם **לט**

כז. גודל החיוב בזה ממעט לא תעמוד **לט**

כח. מדין ערבות כמה צריך להשתדל בזה **לט**

כט. בחפצי שמים צריך לבקש עצות ותחבולות כחפצי עצמו **מ**

ל. אסור לדחות הצלת הכלל מיום ליום - הרוחים נקראים בשם מרצחים **מ**

לא. מה נמתק מאד דברי החפץ חיים ז"ע בהקדמתו לספרו שמירת הלשון בענין שאם אין מקיים מצוה אחת ממצוות התורה הרי הוא מחוסר אבר זה שהוא כנגד מצוה זו **מא**

לב. החפץ חיים מתאר הענין ביותר שאדם בלי איברים באמת לא יהיה לו במה לקום בעת התחיה וז"ל: בהקדמתו למשנה ברורה ה' שבת: **מב**

לג. כל מצוה שברמ"ח מצות מחיה את האבר שברמ"ח איברים **מג**

לד. ענין שמירת שבת היא יסוד אמונה **מד**

לה. העצה שטיכסנו בענין הדפסת ספרים **מד**

לו. הכלי קרב הכי הטובים והמצויינים ביותר **מד**

לז. להוכיח חבירו בעניני שכר ועונש **מז**

לח. מצוה גדולה זו של תוכחה אשר היא כה רבה שמביאה לאדם כל כך הרבה זכויות ומסירה ממנו כל העונות של כל בית ישראל, אין לה דורשין וכמת מצוה חשובה על כל החיוב לדרוש אחר' לקיימה כמו שכתב הספר חסידים סעיף כ"ה וז"ל: **מז**

לט. דעות בפוסקים במצות תוכחה **מח**

מג. מי שאינו מוכיח את בנו נמצא כמחטיאו ואין מספיקין בידו לעשות תשובה כמבואר ברמב"ם ה' תשובה (פ"ד ה"א) וז"ל: עז
 מד. מי שאינו מוכיח נתפס באותו עון עז
 מה. המוכיח חבריו שיחזור בו למוטב מקבל ברכות, וחבירו אם קיבל תוכחתו וחזר למוטב גם כן מקבל ברכות. עח
 מז. מי ששמע לתוכחת משה הלך בשלום ובא בשלום, אוחן שלא שמעו נכשלו לבסוף. עח
 מז. העונש שבא לישראל לללות מעל ארצם מפני שאין מוכיחין לישראל. עט
 מה. היודע להוכיח ומוכיח מה גורם לקונו, היודע להוכיח ומוכיח מהו גורם להמוכית, למקבל התוכחה. עט
 מט. הוכח את עמיתך, אפילו כשאין אתה יודע שאינו שונאך, בדרבים שבינו ובינו יאמר לו עט
 נ. אם אין אמירת תוכחה יש תוכחה (קללות שבתורה) בעולם פ
 נא. ידיו של הקב"ה פרושות לקבל שבים ואומר מתי יעשו תשובה ואקבל אותם בתשובה שלימה. פ
 נב. גם הצדיק אם אין מוכיח את העם יש מקום למדה"ד להפך על ראשו פ
 נג. החיוב להוכיח גם אם יש ספק שיקבלו דבריו פא
 נד. אהרן הוא אשם בעון עשיית העגל מפני שהיה צריך להוכיחם פא
 נה. השונא את התוכחות אין מספיקין בידו לעשות תשובה - צריך להעמיד מוכיח ככל קהל וקהל מישראל שיהא מוכיח לרבים פא
 נו. מי שאינו מוכיח ויש בידו להוכיח - אין מספיקין בידו לעשות תשובה פב
 נז. דיני והלכות תוכחה ברמב"ם הלכות דעות פרק ו' פב
 נח. יש לסבול ביונות ולהוכיח פד
 נט. האומר די לי אם אשמור את עצמי מלחטוא ומה איכפת לי ממה שוולתי חוטא, זה היפוך התורה פד
 ס. הוכח תוכיח אפילו אלף פעמים - יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות תלמוד לומר ולא תשא עליו חטא. פה
 סא. מצות תוכחה כפי שביאר החינוך ו"ל: פה

יה. מגין שגם התלמיד לרב חייב להוכיח מה שמשמע מתיבת הוכח? אפילו מאה פעמים. סח
 יט. זכה למלכות. סח
 כ. נענש בכפליים. סט
 כא. מי שיש בידו למחות ולהוכיח נתפס על עון הוולת. סט
 כב. עונשים ופגעים קשים ומרים למי שאינו מוכיח. סט
 כג. על מניעת תוכחה באים נגעים. סט
 כד. אחד מהמ"ח דברים שהתורה ניקנית בהן הוא: ובשכר זה מגלין לו רוי תורה. סט
 כה. כלאהוב את התוכחות כלל התנא שני הדברים השייכים כזה והם: סע
 כו. חיוב התוכחה מן התורה - ואך. סע
 כז. עד כמה הוא חיוב התוכחה. סע
 כח. רבי עקיבא שמח בקבלת תוכחה ומוסיף אהבה על אהבה למי שגורם לו שיוכיחורו. עא
 כט. אופן אמירת התוכחה שלא להלבין פניו. עא
 ל. מעלות הטובות והנוראות שעצם התוכחה גורמת לעולם. ובהעדר כשאין תוכחה בעולם אתה שומע מבלל הן לאו. עא
 לא. שכר המוכיח לשם שמים שזוכה להיות בתוך מחיצתו של מקום, ומושכין עליו חוטא של חסד. עג
 לב. נח הצדיק הוכיח את בני דורו. עג
 לג. המוכיחין באמת, מקבלין את השבים ומלמדין אותן שלא ישובו לסרחון, עליהם נאמר או יבקע כשחר אורך. עד
 לד. לאהוב את המוכיח. עד
 לה. מי שסיפק בידו להחזיק על ידי תוכחה ולא החזיק הרי הוא בכלל ארור. עד
 לו. מי שיש בידו למחות ולא מוחה הרי הוא בכלל ארור. עד
 לז. תוכחה מביאה לידי אהבה, תוכחה מביאה לידי שלום. עה
 לח. זוכים להתייחס אם מקבלים תוכחות. עה
 לט. צדיקים מקבלים תוכחה ושותקים. עה
 מ. מצות עשה: של ומלחם את ערלה לבככם, לא תעשה: וערפכם לא תקשו עוד. עו
 מא. המקבל תוכחה ראי לברכה, וזוכה לברכה. עו
 מב. מי שמוכיח את בנו נקרא אורבו. עו

שכר תוכן העניינים - מפתח ועונש ה

עז. בעל תשובה צריך שישב רבים מעון..... צז
 עח. סגולה לרפאות חולי הנפש..... צח
 עט. חיוב תוכחה: באיסור המפורש בתורה אפילו ק' פעמים גם אם ברור שלא יקבל וכו', באיסור שאינו מפורש בתורה ובאיסור דרבנן: אם ברור לו שלא יקבל או אל תוכח לך..... צח
 פ. כשמוכח - לא יזכיר העבירה בפירוש ודווקא בפעם הראשונה..... צח
 פא. אל תיסר חבויך בפני אשתו..... צח
 פב. אהבת התוכחה הוא אות ומופת על טוב המדות וכו', החיים דבקים עם התוכחה, והמיתה עם מי ששונא התוכחה, המוכיח ראוי שיגלה אליו כל מצפוני אמת, ואינו ראוי להחניף לו - השפל מקבל תוכחה מכל..... צח
 פג. גדול כח המקבל תוכחה יותר מן המוכיח..... ק
 פד. תוכחה מביאה את האדם לדרך חיים..... ק
 פה. מדות תוכחה אין לה שעור. מצוי"ע לארוב התוכחה. ל"ח שלא לשנא התוכחה..... ק
 פו. הימים שעברו שלא כראוי מעות לא יוכל לתקן וחמרון לא יוכל להמנות (א, טו)..... קא
 פז. למרות שהוא מעות לא יוכל לתקן החיוב עליו להוכיח אחרים..... קא
 פח. אפילו שהעולם מעות לא יוכל לתקן, בכל זאת אוכיחם כיון שאני גדלתי בין החכמים..... קא
 פט. מצוה להוכיח לאלו ההולכים אחרי ההבל מחמת דוחק פרנסתם דמועים הם, גורם רעה לכל העולם - מביאים עניות על עצמם ועל כל העולם..... קב
 צ. תוכחה לעשירים ברבתי הווה"ק הנוראים שאוי ואבוי להם מקול המסכנים העניים המבקשים מהם שיתן להם לחם, שהש"ת יפרע מהם..... קב
 צא. מי שחטא באיזה חטא הנגע לממון לא יהיה לו הצלחה באותו ממון..... קג
 צב. תוכחת אב לבנים החיוב ביותר גם בעבירות שכן אדם לחבירו..... קד
ואתחנן - פרק מה
 א. שער יראת שמים..... קט
 ב. חכמה בלי יראה אינו כלום..... קט
 ג. יראת שמים זו כושה..... קי

סב. הוכח תוכיח אפילו אלף פעמים..... פו
 סג. התוכחה גורמת לחזור בתשובה..... פו
 סד. אילו התנו השננות בלי להוכיח עליהם היו מוסיפין שנגות על שנגות ותפול התורה מעט מעט - מוטב שיהיו שונגין רק כשכולם שונגין..... פו
 סה. ההבדל בין תיבת הוכחה לבין תיבת תוכחה..... פז
 סו. חייב להוכיח על עוברי עבירה בשונג או במזיד - אפילו אם ברור לו שלא יקבלו - ואם לא הוכיח עבר על מצות עשה של הוכיח תוכיח ויקבל עונשו..... פז
 סז. דברים נוראים ומפחידים מבעל שו"ת בנימין זאב תשובה (סימן רפב) בענין תוכחה ומחאה..... פח
 סח. רבינו הקדוש בעל אור החיים מוכיח ומחזיר בתשובה אנשים פשוטים..... צב
 סט. המונע מהוכחה מכבול עשה ול"ח של ולא תשא עליו חטא, שלא ישאר בו החטא (ויק' יג, ז, ראשון לציון, משל"ר"ה גס)..... צד
 ע. האוה"ח הק' כתב דמי שאינו מוכיח המון העם עובר בעשה ולא תעשה..... צד
 עא. אדם אחר..... צה
 עב. הוכח תוכיח... ולא תישא עליו חטא פי': לא תחליט ברעתך שמה שנסבב מאחך ברשע עשאו ועודנו עומד בחטאו עמוס על שכמו, אלא תהיה הן אותו לכף זכות ותוכיחנו ועל ידי התוכחה יהיה אחד מב' דברים. או יתן אמתלא להנעשה ואין חטא, או יתחרט על הנעשה וישוב לכל עשות כדבר הזה והרי הוא כרע כאח לך..... צה
 עג. לזה נתחכם הכתוב לסמוך לא תשנא עם תיבת אחך לומר כי השארת השנאה אשר יצוה ה' עליה היא הנגשת בערך אחוה ושיעור זה כל שירחיקהו מלבו קצת הנה הוא יורד ממדרגת אחת והרי הוא עובר משום לא תשנא..... צה
 עד. ע"י התוכחה יוכה הצדיק שלא יתפס בעון הרור, אפי' אי לא ישמעו ח"ו בקולו..... צו
 עה. אילו היו יודעים בני העולם גדול השכר להחזיר חבירו למוטב היו הורפים אחריו תמיד כמו שרודף אחרי כסף והכ..... צז
 עז. חיוב תוכחה - גם לעיר אחרת..... צז

פרשת עקב פרק מ"ו

- א. יסוד היסודות ועמוד היהדות היא האמונה הפשוטה של כל יהודי - בהחיים שלאחר המוות **קלה**
- ב. נשמה שנתת בי מהורה היא - נשמת חיים **קלה**
- ג. יצירת האדם **קלה**
- ד. הנפש של האדם הוא מן השמים - שאר בעלי החיים נפשים וגופם מן הארץ **קלו**
- ה. העולם הזה - הוא בית מלון קטן של האדם, אבל העולם הבא - הוא הבית האמיתי של האדם. (מועד קטן ט, ב) **קלו**
- ו. יסוד היסודות ועיקר העיקרים של האמונה **קלו**
- ז. באמונה זו תלוי כל יסודות התורה ועיקרי תורת האמונה של עם ישראל **קלז**
- ח. עצה לצדיק שאינו רוצה לבא בגלגול **קלז**
- ט. צריכים ללמוד מן אלו שרודפים אחר התאות **קלה**
- י. גודל זכות מוכה את הרבים ומורה דרך לעם ה' **קלה**
- יא. סדר התוכחה בלימוד עניני שכר ועונש **קמ**
- יב. להשיב הרבים מעון - ועד כמה, **קמ**
- יג. מעיקרי התשובה להשיב רבים מעון אם לא יוכיחו יענש על הטאוי **קמ**
- יד. הוכח תוכיח גם עשה כמו כל שאר העשין שמי שאינו מקיימן הוא מן הרשעים **קמא**
- טו. מצות עשה של הוכח תוכיח הוא מן החמורות ואדם חייב לשקוד בעמל נפשו על תקנת חבירו **קמא**
- טז. כל העדה יענשו אם לא יוכיחו בשבט מוסרם **קמב**
- יז. מן החיוב להעמיד אנשים נאמנים אנשי חיל להשגיח ולהוכיח **קמב**
- יח. מי שאינו מוכיח עובר גם על עשה של ובערת הרע מקרבך **קמג**
- יט. גם כשלא יודיעים אם יקבלו תוכחה יש חיוב לנסות להוכיח כי גם אז עונו ישא ובעיקר הצדיקים שבידם למחות **קמג**
- כ. אם הוכיחו בסתר ולא קיבל - מותר לביישו ולהלבין פניו ברכים עד שיקבל **קמד**
- כא. גודל השכר של השומר שבת - והעונש של המחלל שבת **קמד**

- ד. יראת שמים - וקידוש שם שמים **קיא**
- ה. הכל כידו שמים חוץ מיראת שמים, - יראת שמים תלוי בבחירה **קיב**
- ו. ראשית חכמה היא יראת שמים **קיב**
- ז. תורה בלי יראת שמים אינה שוה כלום **קיג**
- ח. אל תירשו פעמים גיהנום **קיג**
- ט. מה שוה ליום הדין הגדול והנורא **קיד**
- י. מה שוה ליום הדין הגדול והנורא **קיד**
- יא. העיקר הוא תורה עם מעשים טובים **קטו**
- יב. ה' יראה ללבב - ה' רוצה את כונת הלב **קטז**
- יג. סוד ה' ליראוי **קיו**
- יד. חכם וירא חסא **קיו**
- טז. גבור ומוזין **קיו**
- טז. שעך שכר והעונש **קיש**
- יז. גודל העונש של המפסיק ומדבר באמצע אמירת דברי שירות ותשבחות כמו אמירת תהלים או באמצע התפלה, ומעשה נורא באיש שהיה לומד תהלים בשבת **קיש**
- יח. שני בני אדם לכושם שחור, צורתם משונה, באים אליו **קכ**
- יט. מקבל על עצמו לעשות תשובה שלימה, - אופן התשובה **קכא**
- כ. ליקוט מספר הוזה"ק, וזרז חרש, יסוד ושורש העבודה, ועוד, בגודל השכר המקיים מצות תוכחה, וחיובה, וגודל מעלת שכר המוכיחים בזה ובבא **קכג**
- כא. מי שמחזיר את הרבים בתשובה בתוכחתו מה גורם לעולם ולנפשו **קכד**
- כב. וזרז מתורגם ללשון הקודש **קכה**
- כג. כוא ודאה כמה גדול שכרו של אדם הפועל בתוכחה לחזרה בתשובה **קכה**
- כד. מה מכריזין על האדם המוכה את הרבים בתוכחה כשמים **קכו**
- כה. המוכיח את הרבים ומשיכם בתשובה הוא היחסן הכי גדול בשמים **קכו**
- כו. ההנהגה הראויה בתוכחה כיצד **קכו**
- כז. וזרז הקדוש מתורגם ללשון הקודש **קכז**
- כח. "לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך": **קכז**
- כט. מצות התוכחה היא חובה ביותר על רועי ישראל, המנהיגים, דיני העיר **קכט**

- כ. כמצוה המפורשת בתורה אין אומרים מוטב שיהי' שונגין - ומוכיחין ומענישין עד שפורש מן העון. **קסט**
- כא. חיוב מיוחד על המנהיגים והפרנסים בתוכחה. **קע**
- כב. הנרתג הפרנס והמנהיג כדי שדבריהם יהיו נשמעים. **קעא**
- כג. הכל תלוי בפרנס, הפרנס הוא הדור והדור הוא הפרנס והקולר תלוי בהם אך יגדונו את העם, מה חובתם. **קעב**
- כד. חורבן ירושלים נגרם על שלא הוכיחו זה את זה. **קעג**
- כה. גודל העונש של מי שהיה סיפק בידו למחות ולא מיחה. **קעד**
- כו. מי שיש בידו למחות ואינו מיחה ואומר מה איכפת לי, נענש שממונו הולך לטמיון וניטלת השררה ממנו. **קעה**
- כז. הערבות היא לטובת ישראל כדי שיוכיחו ולא יהא נענש בשבילו. **קעד**
- כח. מצוה לקבל התוכחה - שכר התוכחה - עיקר התוכחה לדרוש וללמוד בספרי מוסר ותוכחה. **קעד**
- כט. גם אם אחד מהכלל יקבל המוסר - דבר גדול פעל - ולא יסור מתוכחתו. **קעד**
- ל. עיקר דרשות המנהיג יהיו מה שנוגע למעשה שישבו מדרכם הרעה. **קעה**
- לא. כדי שדבריו יכנסו ללב השומעים תלוי במשמיע. **קעה**
- פרשת שופטים פרק מ"ח**
- א. מעשה נורא באשה שנתעוררה כששמעה הרבה פעמים מן המוכיחים שאחר המיתה כשכאים לעלמא דקשומ, ראשית הדין ומשפט הוא חיבוט הקבר ומלאך דומה שואל מה שמך, וזורקים את הנשמה בכף הקלע וכי, ועל ידי זה נזררה לקיים מצות ומעשים טובים. **קפא**
- ב. האשה מספרת לבעלה אך שהתנהגו אתה בבית דין של מעלה. **קפג**
- ג. הדין תורה בבית דין של מעלה. **קפד**
- ד. הלכות ודיני תוכחה וערבות מבעל יערות דכש זצ"ל. **קפה**

- כב. חשיבות לימוד הלכות שבת ובגדל הוהירות הנצרכת לשמירת שבת קרשינו, מדברי רבבה"ק ז"ע. **קנ**
- כג. חשיבות לימוד הלכות שבת ברבים. **קנא**
- פרשת ראה פרק מ"ז**
- א. גודל השכר של אמירת תהלים - ומעשה נורא שסיפר הרב הצדיק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זכר צדיק לברכה מרוד המלך עליו השלום שהזמין עושר גדול לדין בבית דין של מעלה על אשר ביוה נושא מים שהרכה באמירת תהלים. **קנט**
- ב. העושר מכזה את העני האומר תהלים. **קס**
- ג. רוח סערה נושא את העושר כמה פרסאות וזורק אותו ומעמידו במדבר. **קסא**
- ד. הדין תורה בבית דין של מעלה. **קסב**
- ה. מתי הוא הזמן של השכר והגמול האמיתי, **קסג**
- ו. ענין גן עדן וגיהנם, גן עדן התחתון וגן עדן העליון. **קסד**
- ז. הישארות הנפש, היא מהדברים שנמסרו למשה בסניי. **קסד**
- ח. עיקר העבודה של היצר הרע שמבקש להטיל באדם ספקות באמונה ברושארות הנפש. **קסד**
- ט. העולם הזה דומה למערה תחת הארץ. **קסד**
- י. האם הצדיקים בגן עדן רואים אחד את השני. **קסה**
- יא. בגן עדן ישנם כמה וכמה מדורים לפי מדרגות הצדיקים, **קסה**
- יב. ביאור ענין ההיכל החמישי בו נמצאות הנשמות של בעלי תשובה, - הבעלי התשובה רואים אחד את חברו. **קסו**
- יג. ראיית הנשמות אחת את רעותה בגן עדן. **קסז**
- יד. העתקו כאן הלכות ומצות ודרכי התוכחה מבעל קיצור שלי"ה זצלה"ה. **קסז**
- טו. התוכחה היא מצות עשה להוכיח עד גיפה כקיום מצות הוכחה פסור מן הערבות. **קסז**
- טז. פירוש נר מצוה ותורה אור קודם חייב לדאוג להשלים עצמו. **קסז**
- יז. ענין חיוב התוכחה והמוסר לזולת. **קסח**
- יח. מצות התוכחה. **קסח**
- יט. דיני ודרכי הוכחה ענשה שכרה וכותה **קסח**

ח ש כ ר תוכן העניינים - מפתח ועונש

- ה. לענין עונש עבור ערבות אין הבדל בין עיירות
 - וכל ישראל בסקירה אחת נסקרים **קפו**
 1. העובר עבירה יחד עם חבריו ושכ על עוונו
 וחבירו לא שכ, מי ששכ אינו נענש על עוון
 חבירו, ומי שלא שכ נענש גם על עון חבירו
 הגם שחבירו כבר שכ על עוון זה. **קפו**
 2. חיוב התוכחה על כל אחד התועלת
 בתוכחת חבירו **קפח**
 ח. המחזיר רשעים בתשובה הרי זה מודה
 מתים אמיתי' **קפח**
 ט. המוכיח לחבירו גם ידו לא תפעל רע **קפט**
 י. שנאת התוכחה שלא להשמע לעצת היצר
 המשניא את המוכיח **קצ**
 יא. התוכחה היא תועלת לשני דברים: א.
 שמתחבר עם היצ"ט ומכריע את היצ"ה"ר. ב.
 להיות שאין אדם רואה נעני עצמו, ועל ידי
 התוכחה נפקחות עיניו. - מעלות התוכחה. **קצא**
 יב. לא לישא פני איש בתוכחה ועל ידי כך
 תוכחתו נשמעת יתוכחה גם בדברים שבין
 אדם לחבירו **קצא**
 יג. שלא יוכיח כל זמן שהוא בעצמו אינו נקי
 מתבא ועון אך אם ימתין לכך יוגרע המצב
 יש להוכיח נדרי התוכחה **קצב**
 יד. גם כשמידת הדין מתוחה יש להוכיח את
 העם בזמן שמדת הדין מתגברת יותר **קצג**
 טו. בדברים לבד בענין החטאים נכנעו לבו **קצד**
 טז. הבעל שם טוב הקדוש מגלה לעשיר את כל
 מה שפגם בגלגוליו הקודמים, ואך שיעשה
 תשובה שלימה **קצה**
 יז. גודל ענין ההזיות במשפטים שבין אדם
 לחבירו, כדי שיוכל להודור שלא יצטרך
 לבוא בגלגול הרבה פעמים. **רא**
- פרשת כי-תצא פרק מ"ט**
- א. העונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה
 כנדרש: **ריא**
 ב. השכר הגדול לאלו שנוטלים ידיהם כראוי -
 סגולה לעשירות ולאריכות ימים: **ריג**
 ג. להתכונן לנשילה: **ריג**
 ד. סדר הנשילה: **רטו**
 ה. עוד דינים חשובים: **רטז**
 ו. גודל השכר של אמירת תהלים **רטז**
 ז. על ידי אמירת תהלים של איש כפרי פשוט -
 הציל הבעל שם טוב הקדוש ישוב אחד
 מישראל **ריי**
 ח. הצדיק רבי יעקב קאפלי חסיד אמר כל יום
 תהלים כשהיה מלוכב עם תכריכים ושוכב
 בקבר זכה לבן קדוש שצדיקי הדור אמרו
 עליו שהוא משיח בן דוד **ריח**
 ט. רבי מנחם מענדיל מקאסוב זי"ע - הוא
 משיח בן דוד **ריט**
 י. סדר עונשי הנפש **ריט**
 יא. יש עבירות שבעבורם נפרעין מן האדם
 בדברים דיונים **ריט**
 יב. בנים מתים חס ושלום בעון מזווה, ציצית,
 נדרים, ביטול תורה, ומריבה בתוך ביתו של
 אדם **רכ**
 יג. בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרים
 והיוקר הווה והשכר אבד **רכא**
 יד. בעון שבעות שוא ושבעות שקר וחילול השם
 וחילול שבת, היה רעה רבה ובהמה כלה
 ובני אדם מתמתקנין והדרכים משתוממים. **רכב**
 טו. קדושת ארץ ישראל גבוה מאוד שצריך
 להיות ירא שמים כפלי כפלים ממה שהוא
 בחיין לארץ, וצריך לדעת כי בבית המלך
 הוא יושב **רכג**
 טז. עלינו לעסוק ברפואות להציל הנפשות מיד
 בלי דיחוי - חיוב התוכחה מוטלת גם על
 איש צעיר לימים **רכז**
 יז. האנשים המרפים לב המשתדלים בחיזוק
 הדת הם שלוחי דסטרא אחרא. **רכח**
 יח. ההבדל בין דורינו לדורות שעברו עלינו
 ללמוד מהם **רכט**
 יט. המתעסקים להקמת הדת על תילה מגינים
 על כלל ישראל מחרון אף בעולם. **רלא**
 כ. גם המתרפה במלאכתו אח הוא לבעל
 משחית. **רלב**
 כא. הכל תלוי בהדרכת המנהיג. **רלב**
 כב. אם המנהיג מקצר לעצמו עבור בני דורו
 אשרי לו ואשרי לדורו. אבל אם המנהיג אינו
 מקצר לעצמו אי כל הפירצות שנתהו עי"כ,
 על ידו הם, ועל שמו נקראים. **רלג**
 כג. תוכחה למנהיגים שאינם משגיחים על עדת
 ה' כראוי. **רלד**

- ה. לענין עונש עבור ערבות אין הבדל בין עיירות
 - וכל ישראל בסקירה אחת נסקרים **קפו**
 1. העובר עבירה יחד עם חבריו ושכ על עוונו
 וחבירו לא שכ, מי ששכ אינו נענש על עוון
 חבירו, ומי שלא שכ נענש גם על עון חבירו
 הגם שחבירו כבר שכ על עוון זה. **קפו**
 2. חיוב התוכחה על כל אחד התועלת
 בתוכחת חבירו **קפח**
 ח. המחזיר רשעים בתשובה הרי זה מודה
 מתים אמיתי' **קפח**
 ט. המוכיח לחבירו גם ידו לא תפעל רע **קפט**
 י. שנאת התוכחה שלא להשמע לעצת היצר
 המשניא את המוכיח **קצ**
 יא. התוכחה היא תועלת לשני דברים: א.
 שמתחבר עם היצ"ט ומכריע את היצ"ה"ר. ב.
 להיות שאין אדם רואה נעני עצמו, ועל ידי
 התוכחה נפקחות עיניו. - מעלות התוכחה. **קצא**
 יב. לא לישא פני איש בתוכחה ועל ידי כך
 תוכחתו נשמעת יתוכחה גם בדברים שבין
 אדם לחבירו **קצא**
 יג. שלא יוכיח כל זמן שהוא בעצמו אינו נקי
 מתבא ועון אך אם ימתין לכך יוגרע המצב
 יש להוכיח נדרי התוכחה **קצב**
 יד. גם כשמידת הדין מתוחה יש להוכיח את
 העם בזמן שמדת הדין מתגברת יותר **קצג**
 טו. בדברים לבד בענין החטאים נכנעו לבו **קצד**
 טז. הבעל שם טוב הקדוש מגלה לעשיר את כל
 מה שפגם בגלגוליו הקודמים, ואך שיעשה
 תשובה שלימה **קצה**
 יז. גודל ענין ההזיות במשפטים שבין אדם
 לחבירו, כדי שיוכל להודור שלא יצטרך
 לבוא בגלגול הרבה פעמים. **רא**
- פרשת כי-תצא פרק מ"ט**
- א. העונש הקשה למי שאינו נוטל ידיו לסעודה
 כנדרש: **ריא**
 ב. השכר הגדול לאלו שנוטלים ידיהם כראוי -
 סגולה לעשירות ולאריכות ימים: **ריג**
 ג. להתכונן לנשילה: **ריג**
 ד. סדר הנשילה: **רטו**
 ה. עוד דינים חשובים: **רטז**
 ו. גודל השכר של אמירת תהלים **רטז**
 ז. על ידי אמירת תהלים של איש כפרי פשוט -
 הציל הבעל שם טוב הקדוש ישוב אחד
 מישראל **ריי**
 ח. הצדיק רבי יעקב קאפלי חסיד אמר כל יום
 תהלים כשהיה מלוכב עם תכריכים ושוכב
 בקבר זכה לבן קדוש שצדיקי הדור אמרו
 עליו שהוא משיח בן דוד **ריח**
 ט. רבי מנחם מענדיל מקאסוב זי"ע - הוא
 משיח בן דוד **ריט**
 י. סדר עונשי הנפש **ריט**
 יא. יש עבירות שבעבורם נפרעין מן האדם
 בדברים דיונים **ריט**
 יב. בנים מתים חס ושלום בעון מזווה, ציצית,
 נדרים, ביטול תורה, ומריבה בתוך ביתו של
 אדם **רכ**
 יג. בעון ביטול תרומות ומעשרות שמים נעצרים
 והיוקר הווה והשכר אבד **רכא**
 יד. בעון שבעות שוא ושבעות שקר וחילול השם
 וחילול שבת, היה רעה רבה ובהמה כלה
 ובני אדם מתמתקנין והדרכים משתוממים. **רכב**
 טו. קדושת ארץ ישראל גבוה מאוד שצריך
 להיות ירא שמים כפלי כפלים ממה שהוא
 בחיין לארץ, וצריך לדעת כי בבית המלך
 הוא יושב **רכג**
 טז. עלינו לעסוק ברפואות להציל הנפשות מיד
 בלי דיחוי - חיוב התוכחה מוטלת גם על
 איש צעיר לימים **רכז**
 יז. האנשים המרפים לב המשתדלים בחיזוק
 הדת הם שלוחי דסטרא אחרא. **רכח**
 יח. ההבדל בין דורינו לדורות שעברו עלינו
 ללמוד מהם **רכט**
 יט. המתעסקים להקמת הדת על תילה מגינים
 על כלל ישראל מחרון אף בעולם. **רלא**
 כ. גם המתרפה במלאכתו אח הוא לבעל
 משחית. **רלב**
 כא. הכל תלוי בהדרכת המנהיג. **רלב**
 כב. אם המנהיג מקצר לעצמו עבור בני דורו
 אשרי לו ואשרי לדורו. אבל אם המנהיג אינו
 מקצר לעצמו אי כל הפירצות שנתהו עי"כ,
 על ידו הם, ועל שמו נקראים. **רלג**
 כג. תוכחה למנהיגים שאינם משגיחים על עדת
 ה' כראוי. **רלד**

כא.	האדם מחוייב בתוכחת עצמו על ידי לימוד ספרי מוסר
רבח	להטיף דברי מוסר וסיפורי אבות"ק בשולחן שבת וי"ט לילדים וצאצאים
רבח	כג. כדי להוכיח צדיק התחכמות
רבח	כד. יוכיח בנחת וברכות כאילו מוכיח את רבו רמח
כה.	להוכיח כאמרי נועם פעם אחר פעם עד שיכנסו הדברים
רמט	כו. חלק מהדרשות ברכים יהי' תוכחת מוסר ויראת שמים
רמט	כז. להיות זהיר במצוות תוכחה
רמט	כח. להשתדל לחקן גם חבירו בדרך הראוי
רמט	כט. יחזור על כבוד קונו ולא יתום על כבודו בתוכחה
רנ	ל. להוכיח אנשי ביתו יום אחד בשבוע חצי שעה
רנ	לא. להוכיח אחרים שגם הם יוכיחו לאחרים להיות זריז מאוד בדברים הללו
רנ	לב. תוכחה כל המקבל יש להוכיחו
רנא	לג. להוכיח בינו לבין עצמכם, לומר שאתה אוהבו וכל רצונך להרחיקו מנוק ולהכניסו תחת כנפי השכינה
רנא	לד. לשמוח בשמיעת תוכחה
רנא	לה. להוכיח עמיתו
רנא	לז. מדיני תוכחה
רנב	לז. שער הגלגלים
רנג	לח. הבעל שם טוב מוונן וזוג על פי סוד הגלגל רנג
רנג	לט. הבעל שם טוב לוקח לביתו ילד כדי לגדלו ולהנכו
רנג	מ. הבעל שם טוב מצייא לנער שידוך תמוה
רנג	מא. הבעל שם טוב מגלה את עברו של הנער בגלגלו הקודם
רנה	מב. מעשה נורא בכלל שנתגלגל בדג
רנה	מג. מעשה נורא בגשמה שנשתלחה מהעולם העליון, להחזיר טובה לזוג צעיר, להצילם ממות לחיים מאניה שמבועה במצולות
רנח	מד. בן למדן ליהודי עשיר משתוקק לנסוע לקושטא הברידה
רנח	מה. הנער מגיע לקושטא ומציל נשמת מת מבויורנט
רנס	מו. הנער חוזר לביתו ולתלמודו
רנס	מז. חברי הנער משכנעים אותו לנסוע שוב לעיר קושטא
רסא	

פרשת כי תבא פרק נ

א.	שער האמונה ויראת שמים
רמא	ב. המפתח לחידת החיים היא האמונה בחיי העולמים! האמונה אינה יודעת ממיתה! הנפטר - חי הוא!
רמא	ג. הסברה להאמונה בהשארת הנפש
רמא	ד. הנפש קיימת לעולם, על ידי מעשה המצוות והיא מקבלת שכר נצחי
רמב	ה. ההבדל בין האדם לשאר בעלי החיים - ומותר האדם מן הבהמה (קהלת ג, יט) קיים הבדל מהותי בין האדם לשאר בעלי החיים
רמג	ו. השכר והעונש בעולם הבא
רמג	ז. הדרך הנכון בלימוד עניני שכר ועונש להרבים
רמד	ח. מכיל ליקוט מהנהגות וצוואת צדיקי יסודי עולם מוסרי דרו ודור אשר באורם נראה אור המאיר ומבתיק לזקנים עם נערים, הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשו
רמד	ט. עניני תוכחה בשכר ועונש ויכחי הרבים
רמד	תוכחה לרבים יהי' באופן שיכלול עצמו גם כן
רמד	י. להתרחק ממי שהי' גיגיל עמו בעבירה וירגילו להוכיח זה את זה
רמה	יא. להוכיח את חבירו גם אם אין דבריו נשמעים יעשה את שלו
רמה	יב. להוכיח רק בשלשן רכה
רמה	יג. לאהוב מאוד את המוכיחים
רמו	יד. להוכיחו בינו לבין עצמו
רמו	טו. הגם שיתרחק ממי שהי' גיגיל עמו בעבירה, יוכיח אחד את השני על הרשעתם
רמו	טז. הנהגות טובות מרכיבו הקדוש רבי חיים פאלאנץ'
רמו	יז. להוכיח רק בדרך פיוס ובחשאי שלא ישמע אדם וזלחו
רמו	יח. להוציא השגאה מהלב והוא בכלל מצות תוכחה להוכיח את חבירו מדוע עשה לו ככה
רמו	יט. להוכיח את חבירו על עוול שעשה לו, בסתר בנחת ובשלשן רכה
רמז	כ. הדרך להוכיח ומה יוכיח
רמז	

יא. הרבי מספר לאחתו כי ילד זה היה איצ'ה בנגלולו הקודם, האיש שהציק מאוד למשפחה. **רפד**

יב. איצ'ע הכשיל את הנערה באיסור יהוד ועל זה התגלגל ב' פעמים. **רפד**

יג. הדרך הנכון לעורר הציבור בעניני שכר ועונש לשם שמים. **רפו**

יד. גודל עונש הפרנס המטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים. **רפו**

טו. עד כמה צריך הפרנס להתרחק מלהטיל אימה יתירה על הציבור. **רפז**

טז. אך צריך להיות התוכחת מוסר של הרב הדיין המוכיח. **רפח**

יז. גודל הסבל שהפרנס הדיין המנהיג צריך לסבול מהציבור. **רפט**

יח. בזה שהמנהיגים מוחלים על כבודם מקרבין הגאולה. **רפט**

יט. צא וראה מה שכתב רבינו הקדוש רבי חיים פאלאני זכותו ינן עלינו, בספרו תוכחת חיים (פרשת זארא) אך צריך מנהיג ישראל למסור עצמו עבור הציבור. **רצ**

כ. כל כמה יותר שמקללין ומכיון את הפרנס מצותו ושכרו יותר גדול ולא יקפידו על זה כי כן צריך להיות המנהיג לישראל. **רצא**

כא. גודל החיוב להוזהר בכבוד המנהיגים הרבנים הדיינים הגם שהם מצויים להיות סבלנים. **רצב**

כב. מי שאינו מגלה דעתו בדבר שחייב לגלות, עונשו גדול מאד גם על שתיקתו. **רצד**

כג. אסור להתחסד ולעמוד מנגד במחלוקת שיש חילול ה' והתורה, כי העושה כן נקרא חסיד שומה. **רצה**

כד. תוכחה מגולה שהת"ח הנהיגים מבעלי בתים לא ישאו להם פנים עי"כ שלא להוכיחן. **רצו**

כה. כשרב מעיר אחרת אומר תוכחה היא מתקבלת יותר. **רצו**

כו. כששומעין לתוכחת רב העיר הסימן הוא שזה מצד אהבתם אותו והעונות נהפכין לזכויות. **רצז**

כז. אסור להוכיח ברבים, לומר שהוא הטא. **רצח**

כח. על ידי שמיעת האוזן כל הגוף מקבל חיים **רצח**

מז. הנער פודה שבויה בעיר קושטא. **רסא**

מט. הנער חוזר לביתו עם הנערה שפרה, היא מספרת על עברה ומתגירות. **רסב**

נ. הנער חפץ בנערה שפרה לקחתה לו לאשה, אך רוצה לקבל רשות מהורי הנערה. **רסג**

נא. הנער - החתן, והנערה - הכלה, נוסעים לפגוש את הורי הנערה וברוך נצלים מטביעה. **רסג**

נב. הנער והנערה מגיעים לפגודק, כפי שמצילים הנחה אותם. שם הוא אומר מה עליהם לעשות הלאה. **רסד**

נג. הנער והנערה עושים כל מה שצוה עליהם מצילים ופוגשים במלך ובמלכה הורי הנערה. **רסה**

נד. הנער והנערה מתחתנים ובאותו לילה יוצאים לעשות את רצון מצילם, ועל ידי כך מגלים מי הוא היה. **רסו**

פרשת נצבים פרק נ"א

א. שער הגלגולים - בו יבואר גודל עניני גלגולים. **רעג**

ב. הארז"ל מגלה סודות הגלגול בשני שותפים, שכאו לעולם בפעם השניה לתקן גלגולם הקודם. **רעג**

ג. הנערה "בכל" אינה חפצה להנשא לשום בחור. **רעג**

ד. הסבא מתגלה ל"בכל" בחלום ומצוה עליה לקחת את הבחור העובד באטליז לחתן. **רעג**

ה. הנערה מתקדשת לבחור בסתר, אך בשמים לא מסתפקים בכך. **רעה**

ו. האר"י הקדוש מצוה לארם את הבחורה לבחור העובד באטליז והוא עורך את התתנה. **רעז**

ז. האשה הצעירה הלכה לעולמה אחרי יסורים קשים ומרים. **רעח**

ח. האר"י הקדוש מגלה מדוע נגזר כך בשמים ומעודד את בעלה של האשה. **רעט**

ט. הצדיק הקדוש מטשערנאבעל מגדל יתומים בכיתו ומתקן נשמותיהם - הרבי הקדוש רבי מרדכי מטשערנאבעל י"ע לוקח יתום ומגדלו בכיתו. **רעב**

י. אחות הרבי הניעה לבית הרבי וראתה את היחס המחפיר, אשר הילד היתום זכה לה, וריחמה עליו. **רעג**

שכר תוכן העניינים - מפתח ועונש יא

כב. עיקר שלימות התוכחה הזכרת גודל מעלתם גודל השמחה בכל העולמות כשמקיים מצוות הבורא יתברך... **שכה**

כג. אם אין שומעין לדברי תוכחתו יעשה כאילו מדבר לעצמו... **שכו**

כד. הרבי ר' מיכל יזרעו עצמו בדברי תוכחתו... **שכז**

כה. החכם הכולל שנפשו רחבה עליו, יכול להמציא דיבורים השווים לכל נפש בדרשותיו... **שכז**

כו. גודל תועלת התוכחה... **שכח**

כז. זיכוי הרבים - האדם המלמד אחרים, כל מה שהם ישיבולו בדרך ה' גם אחר מותו שייך לו עד עולם... **שכח**

כח. העצה שיכנסו דברי המוכיח ללב, שיחשוב שרק חיותו של השם יתברך מדברת בו... **שכט**

כט. מה שפועל הצדיק על ידי תוכחתו להוסיף יראה וקדושה לבני אדם חוזרין ונכנסין בלבו עצמו... **של**

ל. אם המוכיח הוא צדיק נמור או נכנסים גם ללב העצב... **של**

לא. הדרך הצדיק באמירת תוכחה לומר אל הבלל... **של**

לב. הדרך הצדיק להוכיח עצמו תולה התמאים כאילו הוא עשאה ועל ידי כן נכנס בלבו יראה גדולה לשוב... **של**

לג. הצדיק ברצונו שיכנסו דבריו ללב, מדבר דברי המוסר לשורש נשמתו, שאין לקליפה אחיזה שם, למנוע כניסת הדברים... **שלא**

לד. אם שומעים דברי המוכיח ככוונה לעשות, אך שוכחים, הקדוש ברוך הוא מזכירו על ידי הנשמה... **שלא**

לה. ידבק עצמו לידיב המוכיח בדחילו ורחימו... **שלא**

לו. ליקוט מספר הקדוש נועם אלימלך בעניני תוכחה מורה דרך לצדיקים ומנהיגי הדור כאמירת תוכחה... **שלב**

לז. הדרך הצדיקים שיש להם מוכיח... **שלב**

לח. גערת הצדיק פועלת שלא ישתקע ברטאו... **שלב**

לט. דרך אמירת תוכחת הצדיק שנאמרת לכלל בני אדם... **שלב**

מ. הצדיק מוכיח את עצמו... **שלב**

מא. המבטח את דבריו לשם שמים כשהאנשים שאינם מהוננים כעוסים על דבריו... **שלב**

כט. אין ממנים לשררה רק למי שהוא חכם בחכמת התורה - כל שררה הוא רק אם היא כדין תורה ואם לאו אין שררותו שררה... **רצט**

פרשת וילך פרק נ"ב

א. מעשה באיש ואשה שבאו בגלגול על שעברו עבירה אחת בשוגג... **שז**

ב. ר' ברונא פויו ואשתו חנה מתפרנסים ביושר ובכבוד... **שז**

ג. שודדים מתנפלים על השירה... **שח**

ד. מנהל השירה מעיד על ר' ברונא שאכן מתשט... **שח**

ה. שודדים תופסים את ר' ברונא... **שי**

ו. ר' ברונא נהיה ארון על כל רכוש אדונו והלך לחפש את אשתו... **שיא**

ז. ר' ברונא קונה לו עבד... **שיג**

ח. ר' ברונא הורג את העבד... **שיד**

ט. ר' ברונא ואשתו מתים ביום אחד... **שיד**

י. שתי הגשמות נצבות לדין בפני בית דין של מעלה... **שטו**

יא. פסק הדין... **שיז**

יב. אליהו הנביא מוריד שתי גשמות אלו: גשמת הבעל בתנוקת וגשמת האשה בתנוקת... **שיז**

יג. אליהו הנביא מוונת חיונו... **שיט**

יד. שאל מתינה וחנה יוצאים בדרך לתימן ושאלו מתינה נמכר לעבד... **שכא**

טו. אליהו הנביא מחזיר את שאלו מתינה לביחו... **שכג**

טז. דרכי הצדיקים באמירת תוכחה ופעולותם על ידי תוכחתם מתלמדי בעל שם טוב הקדוש ז"ע... **שכד**

יז. דרך תוכחה של צדיקים להוכיח את עמיתו בתורה ובמעשים טובים... **שכד**

יח. לפעמים יש צדיק שבגלגול הראשון חטא והחטא, ובגלגול זה מחוייב לזכות הרבים להוכיחם ולהחזירם למוטב... **שכד**

יט. כשמוכיחים ואין שומעין לו הוא נוטל חלק הטוב שבהם... **שכד**

כ. רצון השם יתברך הוא שיקרבו כל העולם כולו לעבודתו יתברך כאמרי נועם ולא על ידי כעס... **שכה**

כא. האותיות שהצדיק מוכיח בהם מאירים לעיני הרשע וקל לו לחזור בתשובה על ידי כן... **שכה**

יב שר תוכן הענינים - מפתח ועונש

יז. צורך להביט על עצם דברי התוכחה הנולד מהמוכיח ולא על המדבר **שנה**

יח. אל יאמר המוכיח כי קטן הוא וחייב לכבד את הגדול ואך אוכחו **שנה**

יט. עצם התוכחה בא מחמת אהבה לכן סמכה תורה ללא תשנא **שנו**

כ. ישוב סתירת ה"ל בעון חורבן ירושלים - מי שאינו מוכיח חבירו שונאו **שנו**

כא. התוכחה מועילה רק לאדם שיש לו עוד זיק אמונה בקרבו **שנו**

כב. לאנשים שרק אינם כופרים חובה לומר תוכחה **שנו**

כג. אסור בראשונה להוכיח חבירו ברבים מפני שמכבישו **שנו**

כד. אופן צורת התוכחה **שנו**

כה. הוכח חברך, על ידי שתאמר לו תוכיח את עמיתך - על עבירה פלונית **שנח**

כו. צורת המוסר והתוכחה של האיילים - איולת, לא תועיל מאומה **שנח**

כז. אמרות והנהגות בתוכחה **שנח**

כח. כשברי לך שאין לך כל גרש של שגאה או תוכיח **שנח**

כט. המוכיח מחויב לשתף עצמו גם בן התוכחה שמוכיח לאחרים - מפני שראה חוטא בחטא זה - שייך גם לו **שנט**

ל. קודם שמוכיח אחרים יוכיח את עצמו, הוכח עצמך, ואח"כ תוכיח את עמיתך - צדיקים מוכיחים את עצמם, וכל שומע לוקח מוסר לעצמו **שנט**

לא. כשיש צורך בתוכחה נראה שהמוכיח עצמו לקוי באותו עון, ולכן "לא תשא רק עליו חטא" אלא גם לעצמך יש צורך בתוכחה זו **שנט**

לב. הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: ("יש י"ז") - החיוב להוכיח גם אדם רשע ולא יפחד שמה יענש מפני שלא קיבל תוכחתו מאחר ואינו יודע אם לא יקבל **שסא**

לג. מי ששם על חטאו מוחלין לכל העולם כולו על הערכות הגם שלא הוכיחו **שסא**

לד. הוכח תוכיח את עמיתך - הגאון הקדוש רבי חיים מצאנז דורש מהגה"ק רבי הילל מקאלאמיא זי"ע שגידי לו דברי מוסר ותוכחה **שסב**

מב. דברים היוצאים מן הלב נכנסין לאותו לב עצמו **שלג**

מג. התורה הקדושה מלמדת למי להוכיח **שלג**

מד. הצדיק שוכח לכל המדריגות הוא מוכרח להוכיח אחרים **שלג**

מה. לא ימנע עצמו מלדרוש ברבים מפני אנשים שאינם מהוגנים **שלד**

פרשת האזינו פרק נ"ג

א. מה' מצעדי גבר כווננו **שמא**

ב. מעשה כאחד שבא בגלגול על שרצה להכשיל את אחד באשת איש **שמב**

ג. מעלת חיוב מצות תוכחה מספר פלא יענין **שמז**

ד. חיוב מצות תוכחה מוטל על כל אחד ואחד מישראל יותר מעל רב העיר **שמז**

ה. החכם הכולל שנפשו רחבה עליו, יכול להמציא דיבורים השווים לכל נפש בדרשותיו **שמח**

ו. כל ישראל ערבים זה לזה מי שראה חבירו עובר עבירה ואינו מוכיחו, כאילו הוא עשאה ונענש תחילה **שמט**

ז. מי שלא הוכיח את חבירו ומת בעון ההוא חטוב כאילו הרגו **שמט**

ח. ההבדל שבין מחאה שהחיוב רק על ראשי הקהל לבין תוכחה שהחיוב על כל אחד ואחד **שנ**

ט. או לנו מיום הדין ומיום התוכחה, כי יפקוד השם על מצות התוכחה - מה נענה ומה נאמר **שנ**

י. דבר המפרש בתורה לא אמרין מוטב שהיו שונין אלא חיוב להדריעם מלהוכיחם **שנא**

יא. אופן אמירת תוכחה לרבים וליחיד **שנא**

יב. מצות התוכחה אפשר לקיים גם אחר מותו על ידי חיבור ספרים **שנב**

יג. הוכיח תוכיח את עמיתך - מצות תוכחה כהלכתה **שנג**

יד. המוכיח מקיים גם מצות צדקה וחסד כזה - שמציל נפש חבירו מדרת שחת **שנג**

טו. חובה על כל אחד מישראל להוכיח את חבירו - מפני שכל ישראל ערבים - תפלה מיוחדת למי שנמנע מלהוכיח **שנד**

טז. יש לקבל תוכחה מכל אדם גם מקטן ממנו **שנד**

ט. לעורר לב חבירו לעשות תשובה - כשרואה דבר מגונה אצל חבירו יזכירו בנחת..... **שעה**
 י. סיפור מרבי אברהם תלמידו של האר"י הק' אך שהחזיר המוננים בתשובה..... **שעט**
 יא. החיוב להוכיח - הדרך אך להוכיח - מתי יזכיר..... **שעט**
 יב. בתחילה להוכיח בלשון נסתר ובסתר..... **שפ**
 יג. אם זה לא מועיל יזכירו בשלום נוכח - אם אינו מועיל יזכירו בפרהסיא..... **שפ**
 יד. הרבה וכלכל דבריו שלא ירא שברו ברפסרו..... **שפ**
 טו. אם מצליח להסיר התאם ממי שנשתרש בו הוא בכלל מוכח הריבים ושברו כפול ומכופל..... **שפא**
 טז. צדיק נמור שנמצא בין רשעים ואינו מוכיחם נענש על ידם..... **שפג**
 יז. מי שמפחד מרדשעים להוכיחם הגם שהוא צדיק יהיה בבזיון לפני הקב"ה - נענש על ידם ויסורים יבואו עליו רח"ל..... **שפד**
 יח. גם אם יראה רשע שעל ידו יוכל לבוא לידו חיזק ממון אל ימנע עצמו..... **שפד**
 יט. מצות הוכח חוכח מוטלת בעיקר על הרבנים ודייני עיר ועיר - כשאין מורי צדק ודיינים מוטלת המצוה על כל ישראל..... **שפה**
 כ. התועלת שבתוכחה וגודל שכר של המחזירים בתשובה על ידי התוכחה..... **שפה**
 כא. הקדושה מתגברת..... **שפה**
 כב. כבוד הקב"ה מתעלה ומתרום..... **שפה**
 כג. לאחר מותו מוליכין נשמתו למקומות ששום אדם אחר אינו זוכה..... **שפז**
 כד. מדוע אמר ר"ע תמה אני אם יש ברור הוה מי שהוא יודע להוכיח ולא הוכיח את הרבים..... **שפו**
 כה. מפני שאין להוכיח הבריות בפני רבים כדי שלא לבייש ברבים כי עונשם גדול מאוד..... **שפז**
 כו. על ידי כתיבת התוכחה בספר אין לחוש לכיוש הרבים..... **שפז**

לה. אך יהי דברי התוכחה..... **שסב**
 לו. הוכיח תוכיח את עצמך יחד עם עמיתך..... **שסג**
 לז. מי שאינו מקבל תוכחת אחרים - גם תוכחתו לא תתקבל..... **שסג**
 לח. לא ימנע עצמו מלהוכיח שמה לא ישמע לו ויעברו על לאו וערפכם לא תקשו עוד ויענשו על דיו, כי מיד שהחכם יושב ודורש אכפר לעוונותיהם ולא תשא עליו חטא..... **שסד**
 לט. והיתה לו ולדורעו אחריו וגו' תחת אשר קנא לאלוקיו וכפר על בני ישראל (כ"ה י"ג):..... **שסה**
 מ. מי שמוכיח העם כדי שיקבל טובת הנאה אינו יכול להשפיע - אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל: (א' א')..... **ששה**
 מא. מדוע אנו מתייחסים אחר אברהם ולא אחר נח - נח לא דאג לאנושות לכן לא העלה על דעתו שאפשר לבטל גזירת המבול - אברהם הקנה לעולם מידות מוסר ודעת השם..... **שסו**
 מב. החיוב והצורך לראות לאנשי דורו - ויאמר ד' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה..... **שסז**
פרשת וזאת הברכה - פרק נ"ד
 א. מרת הצדיקים להוכיח את הרשעים - החיוב לעבדי ה' הנאמנים להוכיח את הרשעים..... **שעג**
 ב. משפט הרשעים בעולם הבא..... **שעג**
 ג. תיפח רוחו של מי שמנעור וריק מתורה..... **שעד**
 ד. רבי יהודה ורבי יצחק בקשו לשמוע דברי תורה מהינוקא..... **שעה**
 ה. הודר מתורגם ללשון הקודש..... **שעה**
 ו. התורה שהינוקא אמר: "מי שרואה מעשה הרשעים ואינו מוכיחם, עובר על שלשה לאוין", ונענש..... **שעה**
 ז. הקב"ה מוכח למי שמתפלל, "שחמו חמאים ויחזרו בתשובה", אם ח"ו תפילתו אינה מתקבלת יראה להוכיחם..... **שעה**
 ח. סיפור הרמב"ן ו"ל עם תלמידו אבנר..... **שעה**

הספר שבר ועונש נחלק לפרקים לפי סדר פרשיות התורה לכל השנה, כדי שיוכלו ללמוד הספר הזה מדי שבוע בשבוע, לכל שבוע פרק אחד.

הדפסנו אותו בל סדר בחלק אחד כדי שכל אחד יוכל להחזיקו בנים הטלית או התפילין שלו, וכך יוכל להשלים חוקו מיד אחר התפלה מדי יום ביומו

לוח הפרקים לפי סדר הפרשיות של חלק חמישי
= סדר דברים =

7. כי-תבא..... פרק נ'
8. נצבים..... פרק נ"א
9. וילך..... פרק נ"ב
10. האזינו..... פרק נ"ג
11. ברכה..... פרק נ"ד

1. דברים..... פרק מ"ד
2. ואתחנן..... פרק מ"ה
3. עקב..... פרק מ"ו
4. ראה..... פרק מ"ז
5. שופטים.... פרק מ"ח
6. כי-תצא..... פרק מ"ט